AZTAG
JOURNAL QUOTIDIEN ARMÉN.
B. P. 587
BEYROUTH, Liban

Directeur - Propriétaire
HAIG BALIAN

ԳՆԵՐ

ՍԻՒՐԻԱ տար. 550, Վճ. 300 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՀԱՄ. տրկ. 7, Վճ. 4 տոլար

ԱԶԴԱԿ

ازتاك

جريدة سياسية ادبية اقتصادية عمة

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՅԻՍ 3 1932

ՁԵՌՔԸ ՀԱՍՏ 2.50 Ս. Դ.

Ձ. ՏԱՐԻ | Աւելեց առաջուն պէտք է ըսել բերքիս տնօրէնին հասցէին | Տնօրէն — Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ | Չհրատարակուած ձեռագիրները չեն վերադարձուիր | Թիւ 44 (621)

ՖՐԱՆՍ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱՆ

ԹԻՒՐՔԻՈՅ ՏՈՒՄԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

ԸՍՏԷԹ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՀԵՏԵՒՈՐԴՆԵՐՈՎ ՌՈՒՍԻԱ ՄԵԿՆԱԾ Է

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՂ Մ'ԱԼ Կ'ԸՆԿԵՐԱՆԱՅ ԸՍՏԷԹԻՆ

Ինչպէս գրած էինք, անցած չորեքշաբթի օր, Թիւրքիոյ Վարչապետը Ըսմէթ և Արտաքին Նախարարը Թէվֆիք Ռիւշտի իրենց տիկիններու և ուրիշ բազմաթիւ հետևորդներու ընկերակցութեամբ Պոլսէն մեկնած են դէպի Սորհրդային Ռուսիա։ Թիւրք վարչապետն ու նախարարը փոխադրելու համար Մոսկուայի կառավարութիւնը Պոլիս ղրկած էր մասնաւոր չոգենաւ մը, զօրաբանակի հրամանատար Ջոքին և սովիէթ զինուորներ, որոնք Տօլմա Պաղչէի առվլի բարևի կեցած են ընդունելու համար Ըսմէթ փաշան։ Թիւրք վարչապետին ողջերթ մաղթելու համար նաւահանգիստ եկած են կուսակալը, Գ. զօրաբանակի հրամանատար Նայիլի փաշա, զեսպաններ և խուռներամ բազմութիւն մը։

Ըսմէթի պաշտօնական յայտարարութիւնները

Ըսմէթ փաշա, իր մեկնումէն առաջ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է Անատոլուի հեռագրական գործակալութեան։—

Ռուսիա ճամբորդելով բարեկամ սովիէթներու պիտի տանիմ ազգայնական Թիւրքիոյ համակրական անկեղծ բարևները։

Տարիներէ ի վեր ստոյգ փորձառութիւններու վրայ հիմնուած երկու երկիրներու փոխադարձ բարեկամութիւնը, ինչպէս նաև պոլշևիկ Ռուսիոյ և ազգայնական Թիւրքիոյ բարձրագոյն շահերուն համապատասխանող ներդաշնակութիւնը, մեծ յեղաշրջումներ անցուցած երկու երկիրներու խոսքի և նպատակի անկեղծութենէն ծնունդ առած են։

Մեր բարեկամներուն հետ մօտէն շփում ունենալու և անոնց ծանօթանալու այս պատեհութենէն ես և ընկերներս խիստ գոհ պիտի ըլլանք։ Հրճուանքով և գոհունակութեամբ ճամբայ կ'ելնեմ։

Թիւրք մասուլի արտայայտութիւնը

«Ճիւմհուրիէթ» Ըսմէթի ճամբորդութեան ընդարձակ տեղ յատկացնելով, ի մէջ այլոց կը գրէ։—

Որպէսզի կարելի ըլլայ վարչապետին այս ճամբորդութեան մեծ նշանակութիւնը ըմբռնել, պէտք է լաւ հասկնալ երկու երկիրներու միջև հաստատուած խիստ անկեղծ բարեկամութեան բնոյթը։ Ընդհանուր գարմանք պատճառած է այն իրողութիւնը, թէ Թիւրքիա եւ Ռուսիա, որոնք մեծ պատերազմին թշնամի էին իրարու, պատերազմէն յետոյ այնքան անկեղծ բարեկամներ եղան որ, անքակտելի կապերով կապուեցան իրարու։ Այս պարագան միայն ինքնին յետաքրքրական մըն է, որովհետև Թիւրքևռուս թշնամութիւնը դարեր տևած էր և իր ամենէն զօրաւոր արտայայտութիւնը ունեցած էր մեծ պատերազմի ընթացքին։ Դարերէ ի վեր Ռուսիոյ և Թիւրքիոյ միջև հաստատուած երկու վարչաձևեր դարեր շարունակ պայքարած են իրարու դէմ։ Պատմութիւնն ու ժամանակը վարչաձևերը քանդեցին և երկու ազգերը բարեկամացուցին։ Եւ այդ բարեկամութիւնը ստեղծուեցաւ այն շրջանին, երբ երկու ժողովուրդները իրենց գոյութիւնը կը պաշտպանէին թշնամիներու աշխարհի դէմ։

Նոր Ռուսիա յաղթեց արտաքին ու ներքին այն բոլոր թշնամիներուն, որոնք կ'ուզէին գետին փռել զինքը։ Նոր Թիւրքիա պատութեան մատնեց արտաքին ու ներքին բոլոր թշնամիները։ Այս պատճառներուն հետևանքով է, որ կրակի ալիքներու մէջ ստեղծուած Թիւրքևռուս բարեկամանութիւնը ամէն օր աւելի զօրացաւ, քիչ մը աւելի պողպատեցաւ։

Նոր Թիւրք Հանրապետութեան վարչապետը՝ Ըսմէթ փաշա, այդ բարեկամ երկիրը կ'այցելէ այսօր։ Սամանեան կայսրութիւնը Ռուսիոյ հետ շփման մէջ մտած առաջին օրն իսկ պայքարած էր անոր հետ։

Նոր Թիւրքիա, առաջին օրն իսկ բարեկամ եղաւ Նոր Ռուսիոյ, կասկած չկայ թէ, այս բարեկամութիւնը ինքնին արժանի է պատմական մեծ դէպք մը նկատուելու։

Վագըր։— Վարչապետ Ըսմէթ փաշա այսօր Ռուսիա կ'երթայ ընտրեալ պատուիրակութեան մը հետ։ Առաջին անգամն է որ Թիւրքիոյ վարչապետը Մոսկուա կ'այցելէ։ Այս պատճառով, Ըսմէթ փաշայի ճամբորդութիւնը բացառիկ ուշադրութիւն և հետաքրքրութիւն պիտի արթնցնէ երկրին ներսն ու դուրսը։ Այս հետաքրքրութիւնը կ'աւելնայ այն պատճառով, որ վարչապետին կ'ընկերանան մասնագէտներէ ընտրուած պատուիրակներ։

Պոլշևիկ Ռուսիա Թիւրք հանրապետութեան սև օրերու բարեկամն է։ Զինադադարի ընթացքին, երբ ամբողջ աշխարհ Թիւրքիան փճացնելու կ'աշխատէր, դուրսէն դէպի Էնկիւրի երկարած առաջին բարեկամական ձեռքը Մոսկուայէն տեսնուեցաւ։ Շատ բնական պէտք է նկատուի ուրեմն, երբ Թիւրքիա չի մոռնար այս բարեկամութեան արժէքը և հաւատարիմ կը մնայ ռուս ժողովուրդին հանդէպ իր պարտականութեան եղած բարեկամական զգացումներուն։

Գալով այն յարաբերութեան, որ Թիւրքիոյ մէջ տեսնուած Ռուսիոյ հանդէպ բարեկամութիւնը ունի մինչազգային քաղաքականութեան վրայ, աւելորդ է այդ մասին բացատրութիւն տալ։

Ըսմէթ փաշայի կառավարութեան արտաքին քաղաքականութեան յաղողութեան գաղտնիքը կը կայանայ Ռուսիոյ բարեկամութիւնը պահպանելով հանդերձ արևելեան կամ արևմտեան ոևէ պետութեան ի քմահաճս քայլ չառնելու վարպետութեան մէջ։

Ըսմէթ Փաշայի Մոսկուա այցելութիւնը երկրին ներսն ու դուրսը մեծ հետաքրքրութիւն եթէ պատճառէ իսկ ո՛չ մէկ տեղ ոևէ մասսը մեծ հետաքրքրութիւն պիտի արթնցնէ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԱՍԻՆ ԳՐՈՒԱԾ

ՅՕԴՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Շատ յաճախ կը կարդանք, և մանաւանդ վերջերս, յօդուածներ Գերմանիոյ մասին, եւ գերման ներքին քաղաքականութեան չուրջ, և արտաքին քաղաքականութեան վրայ իր ունենալիք ազդեցութեան մասին, գերմանական գերմարդերու դերին առթիւ եւն։ Ճաճախ այդ յօդուածները այնպիսի հիացողական չեշտ ունին, որ մարդ կը փորձուի մտածել՝ Թէ արդեօք գերմանական թերթերէն են ներչնչուած, կամ թէ գերմանական պրօպականտ մղող թերթերու ընթերցման ազդեցութեան տակ են գրուած։ Վերջապէս տեսակ մը գուրգուրագին չեշտ կայ այդ բոլորին մէջ, չեշտ մը՝ որ ոչ մէկ կերպով արդարանալի է Գերմանիոյ հանդէպ, այն Գերմանիոյ, որուն զաւակներուն գործակցութեամբ Թիւրքերը ջարդեցին մեր միլիոնաւոր եղբայրները։ Նիցէի աչխարհայեացքով մեծցած այդ գերմաններն էին, որոնք ոչինչ չի թողուցին պակաս, երբ պէտք էր քայքայել եւ իրենց չահերուն համար օգտագործել վայրենի Թիւրքերը, նոյն իսկ ի գին արդարութեան ամէն զգացումի բացարձակ պոռնկացումին։ Այդ գերմաններն էին, որոնք Թրքավայել ձևով վերաբերեցին Պէլճիքայի մէջ, և բոլոր իրենց գերիներուն հանդէպ։ Այդ այն գերմաններն էին, որոնք թաթարական եւ մոնղոլական վայրագութիւն մը ցուցադրեցին և կասկածել տուին վայրկեան մը Թէ արդեօք քաղաքակրթութիւն կոչուածր կեղծ դիմակ մը չէ՞ նեռուած միայն վայրենութեան այն խորքին վրայ, որ կը մնանէ Հին Հսկան։

Եւ հիմա, հազիւ տասնևչորս տարի անցած, արդէն իսկ ժողցած ըլլալ կը թուինք ամէն բան։

Հարիւրամեակի առթիւ կէօթէի վերյիշումնե՞րն են արդեօք պատճառ այդ հիացողական տրամադրութիւններուն։

Չի ժողնանք ըսելու, որ այսօր Հինաէնպուրկն է այդ Գերմանիոյ խորհրդանշանը, իր դէմ ունենալով գրեթէ հասարակ պատուանդանի վրայ Հիթլէրը։ Ահա Գերմանիոյ ամբողջ պատկերը։

Գուցէ չատ կարճ ժամանակէն՝ մենք ներկայ ըլլանք հետաքրքիր զարնչտի մը, որ ողբերգական դաժանութիւնով գայ պարզել դառն ճշմարտութիւնը, Թէ ոչինչ կայ փոխուած գերմանական ճակատին վրայ։

Գուցէ չատ կարճ ատենէն պարզուի այն փաստը, որ Հինաէնպուրկ Թէ Հիթլէր, երկուքն ալ կը գործեն ուղղութիւնով մը, որ մի միայն արիւն և աւեր կը վերապահէ ներկայ քաղաքակրթութեան։

Մեծ չեն կրնար կոչուիլ պատմութեան մէջ այն մարդիկը որոնք կը ձգտին միայն եսամոլ ու քանդող հայրենասիրութեան իտէալներուն, որոնք չունին մարդկային զգացողութեան փափկութիւնն ու ազնուութիւնը։ Երկաթեայ կամքերը արժանի են հիացում, պայմանով որ երկաթեայ գարշապարներու առակ չի ճզմեն ամէն արդարութիւն, ամէն իրաւունք, ամէն զգացում։

Այդպէս եղաւ պատերազմական Գերմանիան, և այն այդպէս կը մնայ մինչև օրս ալ։ Մանաւանդ ներկայիս, երբ իրրև արդարացում առած կը քչէ իր վրիժի զգացումը։ Վրէժ՝ ոչ թէ անիրաւութի, այլ վրէժ արդարութեն պատուհասուածի. անարդար վրէժ մը, որուն մէջ ոչ մէկ գեղեցիկ և ազնիւ բան կայ, բացի վայրի գազանի կատաղութենէն, որ չղթայուած՝ անզօր է իր յօդտուտի դերը կատարել։

Ոճրագործներու չէ տրուած համակրանքի արժանանալու իրաւունքը, որքան ժամանակ անոնք ցոյց չեն տար հոգեկան վերադարձնում մը։ Այդ վերադարձնում գերմանիան վերջին տասնևչորս տարիներուն մէջ ցոյց չի տուաւ երբեք։ Ան չի գիտցաւ ոչ հակակրանքի և ոչ ալ յարգանք չահիլ, իր պատժուած արժանապատուութիւնը պահելով և ոչ ալ իր խոստումները յարգելու մեծութիւնովը։ Ընդհակառակը անպատասխանատուացած վճռական և նենգ ու խորամանկ խաբեբայի մը վարմունքը ունեցաւ բոլորին հանդէպ։ Դէչ կորանցնոզի մը պէս sportman՝ բոլոր տգեղ կողմերը ցուցադրեց ան և կը չարունակէ ցուցադրել։

Եւ իրրև հայ՝ հոգեկան հրճուանքով միայն պէտք է դիտենք պատուհասուիլը այդ ցեղին, որուն ձեռքերուն վրայ աւելնէն չատ կայ մեր անմեղ, մեր արդար ցեղին ու նահատակներուն արիւնը։

Իրրև հայ պէտք է հաւատարապէս ըմբռնանանք արդարութեան դէմ, եթէ Գերմանիան չի կրէ իր արդար պատիժը, ինչպէս պէտք է կրէ Թիւրքիան։

Այդ հոգեբանութիւնը միակն է, որ պիտի պահպանէ մեր մէջ մեր զոհերու հանդէպ մեր ունեցած պարտականութիւնները գգացումը։ Այդ հոգեբանութիւնն է, որ պիտի հրահրէ մեր հոգիներուն մէջ մեր վաղուայ պարտականութիւնները գիտակցութիւնը։

Ամէն հայու համար Թիւրքիա եւ Գերմանիա պէտք է ըլլան հոմանիշներ։ Եւ եթէ կ'ուզենք արդար ըլլալ, աւելի կատաղի պէտք է ըլլայ մեր պչգանքը Գերմանիոյ հանդէպ, որ իր մեղսակցէն քաղաքակրթորէն աւելի բարձր կանգնած, աւելի գիտակցորէն ոճրագործ ըլլալու ծանրացուցիչ հանգամանքն ալ ունի։

Լաւ է, որ մեր գրողները չի մոռնան այս հանգամանքը։

Գ. ԻՓԷԿԵԱՆ

Ո՞վ է Ըսմէթի ընկերակցող հայը

Ինչպէս գրած էինք, Ըսմէթի հետևորդներուն մէջ կը գտնուի նաև հայ մը, Պ. Երուանդ Տավկաճեան, որ յանուն հայ լրագրութեան կը մասնակցի եղեր պատուիրակութեան։ Պ. Ե. Տավկաճեան հետևեալ յայտարարութիւնները ըրած է «Արևելք»ի խմբագրութեան, չոգենաւ նստելէ առաջ։—

Ուրախ և վերջին աստիճան հպարտ եմ որ ինձ կը վիճակի այս կարևոր առաքելութեան մէջինին ներկայացնել Հայ Մամուլը, մաս կազմելով Վսեմ. Վարչապետ Ըսմէթ փաշայի գլխաւորութեամբ Ս. Ռուսիա ուղեւորող պատուիրակութեան։ Պիտի չանամ լաւագոյնս արժեցնել այս բարեդէպ պատեհութիւնը, Թարգման ըլլալու համար հայ ժողովուրդին, երկրին մեծ և իմաստուն վարիչներուն հանդէպ տածած համակրանքին ու երախտագիտական զգացումներուն։ 35 տարիներէ ի վեր պետական պաշտօններու մէջ գտնուած եմ, և իմ խոր համոզումս այն եղած է Թէ պէտք է ոգևին փարինք մեր երկրին յառաջդիմութեան ու բարօրութեան ձգտող բոլոր ձեռնարկներուն, ջանալով կատարեալ վստահութիւն ներշնչել մեր անկեղծութեան ու հաւատարմութեան։

Թիւրք Հանրապետական կառավարութիւնը ամէն առիթով իր Թուրք հպատակներուն հանդէպ, որոնց մաս կը կազմենք, լայն հոգածութիւն ու գուրգուրանք ցոյց տուած է ու կուտայ միշտ։ Ատոր համար երախտապարտ ենք։

Մորաչէս յուզուած եմ պետական աւագանիին կողմէ ինձ եղած այս բարձր պատիւէն։ Հակառակ առաջացած տարիքիս, սիրով ընդառաջ գացի յայտնուած փափաքին, երջանիկ կը զգամ ինքզինքս որ մօտէն ականատես պիտի ըլլամ երկու ղրացի պետութիւններու մշակած չիրմ ու սիրալիր յարաբերութեանց։

ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ե.

Վերջին անձրևները և ռեւնական օրերու չնորհաբաչխ ազդեցութիւնը հիւթաւորած էին մեր գաթողիկոսարանի «Հասկին ապրիլի թիւը, վերածելով զայն վեց էջի, կարենալ հանրութեան տալու համար ռեւնական օրերու քարոզներուն ամփոփումը, և պաշտօնական ու անպաչտօն այցելութիւններու չարք մը։

Այդ թիւին ճակատը կը զարդարէր «Կրօնական Դաստիարակութիւն» վերնագրով առաչնորդող յօդուածը, որ բաւական գարմանք պատճառեց ինծի, և թերևս ինծի հետ ուրիչներու ալ։ Այդ յօդուածը մեզի կ'ըսէ, Թէ հայ ժողովուրդին «ընտանեկան կեանքը», և ա-նոր «արքափայլ, և կրօնասիրեա (?) գեղեցկութիւնը այժմ բծաւորուելու վրայ է». և այդ ակարութեան իբր դարման ցոյց կուտայ «կրօնական դաստիարակութիւնը»։ Մինչեւ հոս յօդուածագիր Վեհափառին հետ կրնանք համաձայնութեան եզրեր գտնել սկզբունքի առեւել կամ նուազ տարբերութեամբ։ Բայց երբ ան կը գրէ, Թէ «այդ մանաւանդ դաստիարակութիւնը կը տրուի ԿԻՐԱԿԻՒ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՎ», հոս այլեւս կատարեալ կ'ըլլայ մեր անհամաձայնութիւնը իրարու հետ։

Այդ յօդուածէն կը տեսնուի, Թէ 1930 Յունիս 28ի կաթողիկոսական կոնդակով է, որ Ն. Ս. Օծութիւն Սահակ կաթողիկոս կը չեշտէ կիրակնօրեայ դպրոցին նպատակը, և թեմերու մէջ կազմակերպութիւններու կը ձեռնարկուի։

Մենք չենք գիտեր Թէ Ն. Ս. Օծութիւնը ի՛նչ չարժառիթներէ ներչնչուած, թաքուն ի՛նչ ուժերէ տարուած այդպիսի կոնդակ մը հրատարակեց։ Բայց գոնէ վստահութիւնը ունինք, Թէ Սահակ կաթողիկոսի ըմբռնումին և «կրօնական դաստիարակութեան» յօդուածին մեզի հրամցուցած ըմբռնումին մէջև բացարձակ անհամաձայնութիւն մը գոյութիւն ունի։ Սահակ կաթողիկոսի ըմբռնումին մէջ կիրակնօրեայ դպրոցը նկատուած կրնայ ըլլալ իբր միջոցներէն մէկը կրօնական դաստիարակութեան, մինչ ՀԱՍԿի յօդուածագրին ըմբռնումով այդ վասնաւոր դաստիարակութիւնը կը տրուի կիրակիի դպրոցներով։ Եւ այդ երկու ըմբռնումներուն տարբերութիւնը՝ անվերածելի է ու կը մնայ։ Եւ եթէ ՀԱՍԿի յօդուածին ոգիովը առաչնորդուինք, հարկադրուած պիտի ըլլանք ընդունելու, Թէ մեր մէջ կիրակիի դպրոցներու բացումէն առաջ գոյութիւն չունէր ուրիմն «կրօնական դաստիարակութիւնը», և հետեւաբար գարոյական կրօնքը։

Չեմ խորհիր, Թէ գտնուի հայ մը, որ հաչտուի այս գաղափարին հետ, և ծափահարէ «Հասկի» այս ազգայնապէս վիրաւորիչ, և չափազանց խորթ ըմբռնումը։

Եթէ հայ եկեղեցին, և հայ ժողովուրդը կրցին դարերէ ի վեր վեր բըռնել կրօնական և բարոյական չահոգումներու գրաչակը, չարդերու և արիւններու մէջ իսկ, պատճառը սա էր, որ հայ դպրոցը հայ եկեղեցիի գաւիթին մէջ կառուցուած, իր մաքուր աւանդութիւններովը լեց հայ մանուկին ոգին, պատճառը սա էր, որ հայ մանուկը դպրոց հրաւիրուեցաւ հայ կոչնակին հնչումով, և իր հոգին թրթռաց իր նախնեաց ներչնչող աւանդութիւններով։ Եւ այս ամէնը տեղի կ'ունենայինչ երբ սրտերը աւելի մաքուր էին, աւանդութիւնները աւելի ներչնչող, հոգիները աւելի նուիրուած, և կեանքը աւելի պարզ։ Եւ հայ ժողովուրդին ապրած կենդանի և կրօնական գաստիարակութիւնը, — առանց կիրակիի դպրոցներու— չատ աւելի բարձր էր, մաքուր, հարազատ, քան այն ժողովուրդներուն, որոնց մէջ գոյութիւն ունէր կիրակիի դպրոցը։

Եւ չեմ, եթէ գոյութեան իրաւունքի տեսակէտէն դիտենք կիրակիի դպրոցներու խնդիրը, պէտք է տեսնենք, Թէ raison—sens մըն է անիկա, և երբէք գոյութեան իրաւունք չունի մեր մէջ։

Marius-Savon, իր L'école d'après-demain գործին մէջ կիրակնօրեայ դպրոցին գոյութիւնը կը բացատրէ հետեւեալ կերպով.

«Հանրային վարժարանը (ecole publique) տափպուած կրթայ ինքզինքը բաժնուիլ կրօններու բարոյականէն,... որովհետև ինքը պետութեան մէկ բըղխումն է, և Թէ՛...պետութիւնը չէզոք է, միջոց չունենալով ընարելու դասընթիւններու մէջէն, որոնց ամէնքն ալ կը յանկնին իրենց ձեռքին մէջ բռնած ունենալ բացարձակ ճշմարտութիւնը. պետութիւնը ճշդիւտ պարտականութիւնը ունի պահպանել հաւասար կրչիոր հաւատալիքներու մէջև, մինչդեռ աստիճանով յարգանք ունենալով ամէնուն հանդէպ»։ Ահա, այդ պետական հանրային վարժարաններէն անհրաժեչտաբար արտաքսուած կրօնական դաստիարակութիւնը այդ երկիրներուն մէջ ապաստանած է կիրակնօրեայ վարժարաններուն գիրկը, որոնք բացուած են իւրաքանչիւր յարանուանութիւններուն եկեղեցիին մէջ, այդ եկեղեցիի պատկանող անդամներուն զաւակներուն կրօնա.բարոյական դաստիարակութեան համար։

Մեր ազգ. վարժարանները հեռի պետական վարժարաններ ըլլալէ, ամենէն առաջ ծխական վարժարաններ են, այսինքն վարժարաններ, ուր կը յաճախեն հայ եկեղեցիին պատկանող ժողովուրդի մը զաւակները։ Եւ որովհետև ծխական վարժարանը դաւանական վարժարան մըն է միևնոյն ժամանակը, հետևաբար հայ վարժարանին մէջ կ'աւանդուի հայ կրօնքը, և հայ կրօնական դաստիարակութիւնը կը տ.ուի, ինչպէս Հայ Բողոքական և Հայ Կաթոլիկ վարժարաններուն մէջ կ'ուսուցուին հայ բողոքական և հայ կաթոլիկ դաւանանքը։ Եւ այս վարժարանները իրենց այս հանգամանքով, ipso facto կը կասարեն դերը հանրային և կիրակնօրեայ վարժարաններու հաւասարապէս։

Այս իրողութիւնը ընդունելէ վերջ, ծիծաղելի պիտի ըլլայ պաչտպանել կիրակնօրեայ վարժարանին գոյութիւնը, որ հայկական չէ, որ գոյութեան իրաւունք չունի, որ ռեւարժուած է և որ պիտի չկրնայ երբէք օգտակարապէս ծառայել հայ միջավայրի մէջ։

Եթէ կ'ուզէք հայ միտքը կրօնականացնել աւելի ու աւելի, փակեցէք կեղծիքի բոյն կիրակնօրեայ վարժարանները, արդիացուցէք եկեղեցին և բարձրացուցէք եկեղեցականութիւնը, մաքրեցէք կրօնքը իր վրայ բուսած մակաբոյծներէն, և հայ ժողովուրդը իր մէջ պիտի մարմնացնէ զայն, եկեղեցին նկատելով իր ազգ. գոյութեան պայմաններէն մին, բայց մի՛ խորթացնէք ժողովուրդը կիրակնօրեայ վարժարանի մը անտեղի, անօգուտ ներժուժաւորով ու ազգ. ծխական վարժարաններուն կրօնական գասերը սիրտցուցէք։

Եւ եթէ կաթողիկոս և կաթողիկոսարան, դպրեվանք ու վերատեսչութիւն, եպիսկոպոս և առաչնորդներ, հայ եկեղեցի ու հայ վարժարաններ անձրդուած, կ'ըսպասեն որ «կիրակնօրեայ վարժարանները ըլլան և կրօնական դաստիարակութիւն առազը, այս վիճակէն նախ կրօնական պետերն ու հաստատութիւնները պիտի ռեւժէին։ Բայց անոնք պիտի հանդուրժէ՞ն իրենց եբրեսէն նետուած այս ապարդիւնութեան նախատինքին։

ԴԻՏՈՂ.

Պ. ԲՕՆՍՕ ՄԱՐՕՆԻ
ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՄՕՏ

Առջի օր, կիրակի, կես օրէ վերջ մօտ 3.30ին, Բուար Քօլիսէր պրն. Բօնսօ Պրէկրէ գացած եւ մէկուկէս մամ տեւող տեսակցութիւն մը ունեցած է Ամեն. Արիեա պատրիարքին հետ։

Շատ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս անակնկալ այցելութեան, մանաւանդ որ Ն. Վսեմութիւնն ոչ ոք կ'ընդունար։ Կը կարծուի որ հաճարպետութեան նախագահի րնտրութեան ուրջ եղաւ անոնց խօսակցութիւնը։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Մեր դպրոցնե՛րը։

Կանխահաս ծերերու քանակներ։

Զեն ցոլացներ կենսատու ուժը, ջերմ ու լուսաչեղ։

Որ պիտի մեղմէ, ապագայի կարելիութիւններով, մեր անորոշ ներկային մորմոքները։

Որ պիտի չփոթանքի մատնէ ու սարսափեցնէ մեր թշնամիները, որոնք ֆիզիքապէս մեզ խաչելով, յուսացին ըսպաննել մեր մէջ ինչ որ կայ աննիւթ ու պատեհանալի, վեհ ու թանկագին. մեր անեռանալի, մեր իմաստականութիւնը, մեր իմաչքը, մեր հոգին,

Որ պիտի յայտնուի մօտ օր մը մեր մռայլ երկնակամարին վրայ և ազատութենչ սարսուռը հաղորդէ բոլոր յուսաբեկ հոգիներուն,

Եւ որ վերջապէս մեր դարաւոր ու չքեղ երազը իրականացուցած։ պիտի խոնարհի մեր գաղափարի քիւր նահատակներուն յիշատակին առջև ու ըսէ.

— «Անապատներու աւազներուն խառնուած կամ գեաերու ջուրերուն վրայ յաւէտ ծարուքեր ձեր նչխարները ալ կրնան հանգչիլ և ձեր հոգիները դադրիլ սաւառնելէ աւերակ քաղաքներու վրայ, ե՛ս, ձեր հարազատ զաւակը, ծնած ձեր ոսկորէն ու արիւնէն, սնած ձեր չիրագործած իաչալին գեղեցկութեամբն ու ձեր հաւատքին զօրութիւնովը, ե՛ս, ձեր կամքը, ցեղին կենսատու ուժը (f. vit.), իրականացուցի ձեր երազը,կերտեցի մեր անկախութիւնը։»

Գտնուած էք ուրէ ատեն հայ դպրոցական միջավայրի մը մէջ։ Ականատես եղած էք աչակերտներու սերտողութեան, նիստ ու կացին, խաղին կամ քայլուածքին։Այդ ի՞նչ դառն ու յուսալքող պատկեր է որ անաւոր սարսափի մը կը մատնէ մեր կիսամռայ խիղճը։կայտառ ու վառվռուն մանուկնե՞ր, դիք ու խրոխտ պատանինե՞ր կ'ուզէիք տեսնել Ո՛վ մխիթարիչներ։ Ձեր աչքերուն կ'ուրուագծուին կանխահասօրէն խոնջ, մարած աչքերով,ներաքաչ կուրծքերով, խամրած ու քոսոտ ձեր պատանիներ, ծերեր։ Ներքին ըմբոստացումէն՝ մաղերը կը ցցուին մեր գլխուն վրայ ու կը փոթորկին մեր ներաչխարհի աչքերը։ Ի՛նչ, ակամայ կը մտածենք, այս վատառողջներէն էորպիտիելլեն երկաթէ կամքով սերունդները, որոնց սպասուած էին ի խնդիր այնքան արժէքաւոր ոդջակէզներ կը մատուցանենք։

Հիւծումը որ բացայայտօրէն կը ըսպառնայ վտանգել մեր վաղուան սերունդին արբուն գոյութիւնը, արդիւնքն է կարգ մը պատճառներու, որոնց գլխաւորները կը հանդիսանան անբաւարար ու վատ սնունդը և առողջապահական սկզբունքներու անտեսումը կամ անգիտացումը։

Հայ մանուկն ու պատանին, զրկուած սնուցիչ անհրաժեշտ նիւթերու մատերիմ բարեկամութենէն, չեն ներկայացներ ֆիզիքական այն զարգացումը, որ յատուկ է իրենց տարիքին։

Այս անկասելի աճումը, ենթակային մօտ կը յառաջացնէ ներծորումներու (séc. endoc.) անբնական վիճակ մը, որ առանձին բաւական է տեղծելու և պահպանելու հոգեկան ու մտային խանգարումներ, որոնք մարդը կը վերածեն զգացական տարրերէ զերծ էակիմը,խրտուիլակի մը։

Այս առաջին պատճառին, բոլորովին առարկայական ու կախ համայնքային տնտեսական տագնապէն, կ'աւելնայ երկրորդ մը, մեր ազգին ուռճական կալուածէն։

Ո՞րքան մանուկներ, պատանիներ ու երիտասարդներ, չեղելով առողջապահիկ կենցաղի մը ճամբէն, կամ իրենց աչքերը նը փակեն կանխահաս ու աղկաղկ մահուան մը գիրկը, և կամ կ'ըմպեն կսկիծով հիւանդախ վիճակի մը դառնութիւնները։ Պարագայ մը որ անհամական դժբախտութիւններ հասցնելէ ետք, իր խոր անդրադարձումը կ'ունենայ մեր ազգային ճակատագրին վրայ։ Այս երևոյթը պէտք է ղուրջ խորհրդածութիւններու մղէ մեր ժողովրդին ապագայով մտահոգուող տարրերը։ Ստեղծագործ ու արդիւնաբեր խորհրդածութիւններու։

Ազգովին մենք չատ քիչ կը հետաքրքրուինք կրնսական հարցերով։ Մեր անհատական ինչպէս նաև հաւաքական կեանքին մէջ չափազանց աննչան տեղ ու ժամանակ յատկացուցած ենք մեր առողջապահութեան գործին։ Զենք ըմբռներ իսկ անոր կարեւորութիւնը։ Մեր դպրոցներու դասացուցչները ի՞նչ տեղ տուած են անոր։ Մեր ժողովական մարմինները ի՞նչ ատիճան գիտակցութեամբ կը հետապնդեն զայն։ Մեր մարմնակրթական միութիւններէն ամենաուժեղն ու կենսունակը, Հ. Մ. Ը. Մ.Ը, գրեթէ միայն ոտնապնդակի խաղեր կը հետապնդէ։ Մեր հասարակութիւնը չ'ապրեցներ բժշկական հանդէսներն ու դասախօսութիւնները (փառ՝ Հայ Բուժակի և Բուժանէի վաղաժամ մահր և Անողջ կեանքի կաղ քալուածքը)։ Ու հազուադէպ են մեր մէջ անոնք որ կը ատորագրեն առողջապահական կամ բժշկական հրատարակութիւններ։ Այս պայմաններուն մէջ գովելի է Տօքթ. Օ. Կէրկէրեանի ձեռնարկը, ի նպաստ նոր սերունդին առողջ դաստիարակութեան։*

Կ'արժէ որ այս գրքոյկը հակակռիր ուշադրութեան մը առարկան դառնայ ու գործածուի իբր դասագիրք, առ ի չգոյէ լաւագոյնի մը, մեր նախակրթարաններուն մէջ։ Այն տեղ դիւրասկընալի կերպով ներկայացուած են գոյրոցական ու ուսումնական միջավայրը, ինչպէս չենք, կարաւիներ, օդ և օդաւորում, լոյս և լուսաւորում, մաքրութիւն, հակոդութիւն ֆիզիքական աճումի, ֆիզիքական ու մտային դաստիարակութեան և հիւանդութիւններու։ Նիւթերը մշակուած են պարզելու և դասաւորելու ընդունակ մտքով մը։ Ու իւրաքանչիւր գլուխի աւելցուած է հարցարան մը՝ աչակերտներու յատուկ։ Երկը օգտակարութեան տեսակէտէն պիտի չհեր եթէ քանի մը էջեր նուիրուած ըլլային բնախօսական նիւթերու։ չնչառութիւն,սննդառութիւն և այլն։

Տօքթ. Օ. Կէրկէրեանի աչխատանքը հարկ է որ ծարաիոխիկ դառնայ ու մղէ ամէն ոք ուժ տալու դպրոցական առողջապահութեան, որմէ կախուած ունի վաղուան սերունդներուն ապագան։

Ն. Ռ.

* Տօքթ. Օ. Կէրկէրեան՝ Դպրոցական Առողջապահութիւն, Պէյրութ 1932։

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ԿՈՒԻ ՄԸ ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Հալէպի Սրբոյ Գիւղին մէջ, գիւղացիները դուրսը պոյթի ելած էին։ Հոն կուի մը կը ծագի գիւղացիներու միջեւ եւ 2000 հոգի կը մասնակցին կուիւին։ Փայտեր, քարեր եւ գէները կը միջամտեն։ Ծանեարմաներ կը հասնին, բայց չեն կրնար դադրեցնել կուիւը, մինչեւ որ տասնիակներով վիրաւորներ փուռին գետին։ Վիրաւորներէն 10 հոգը մահացու են։

ՊՐ. ՍԷԼԷԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԻ ՄՈՒՏՔԻՆ ՄԷՋ ՈՒԺԱՆԱԿ ԴՐՈՒԱԾ

«L'éclair du Nord»ի մէջ կը կարդանք.—

Ուժանակ մը գետեղուած է Հալէպ, պ. Սէլեանի դեղարանին մուտքի մէջ։ Պատրոյգը, քեեւ վառուած, չէ հաղորդած կրակը պայթուցիկ նիւթերուն։

Պ. Սէլեան ուժանակը յանձնած է ոստիկանութեան որ գայն բանալով մէջըզրած է վառոդ ու ածուխ։

Ընդհանուր ապահովութիւնը ննջութեան ձեռնարկած է։

ՏԻՐԱՀՈՒԶԱԿ ԹՈՒՄԱՆԱՆ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ՄԱՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԴԱԾՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐԸ Կ'ԱՐԹՆԱՆ

«ՀԱՅՈՑ ՇԱՀԸ ՄԵՋԻ ՀԵՏ ԲԱՐԵԿԱՄԱԲԱՐ ԱՊՐԵԼՈՒ ԵՒ ԵՐԿՐԻՆ ԱՐԺԱՆԻ ԸԼԼԱԼՈՒ ՄԷՋ ԿԸ ԳՏՆԵՆ»

Վագրդ 26 Ապրիլի թիւով հետեւեալը կը գրէ.—

Մանօթ հայ գրող և մտաւորական Թումանեան էֆ. յոդուած մը բերաւ մեզի։

Հայ դրողը 9 Ապրիլ 1932 թուակիր «Կոչնակի» մէջ հրատարակուած հայերէն յօդուած մը թարգմանած և ասոր վրայ կարգ մը խորհրդածութիւններ աւելցուցած է։ Թումանեան էֆ.ի այդ գրութիւնը կը հրատարակենք, պահելով իր մասնայատուկ ոճը։

Խմբագրական 9 Ապրիլ 1932ի «Կոչնակ» թերթին.— Արտասահմանի հայ մամուլը, առենէ մը ի վեր թուրք և հայ յարաբերութեանց վիայ կը խօսի ինդրոյն հիմը սա է։

Ասկէ վերջ թուրքերու հետ հաշտուելի կարելի՞ է թէ ոչ։ Առոր պատասխանելով ռամկավար օրկաններ իրենց գլուխը ունենալով Եգիպտոսի «Արեւ» օրաթերթը, կ'ըսեն. «Այո, Թուրքիոյ հետ հաշտուիլ թէ կարելի է և թէ կարւոր։ Այս մասին «Արև»ի մէջ հրատարակուած է նշանաւոր հայ գրագէտ Վահան Թէքէեանի կողմէ ատորագրուած կարգ մը յօդուածներ, նախ և առաջ Դաշնակցական օրկաններու խիստ յարձակումներուն առարկայ եղան. բայց առենն անցնելէ յետոյ դաշնակցականները հետզհետէ ճշմարտութիւնը խոստովանիլ սկսան։ Առոր ապացոյցը կը ծանրայէ Ամերիկայի «Հայրենիք» օրաթերթին վերջին թիւերէն մէկուն մէջ հրատարակուած խմբագրականը՝ որ սըխալ ուղղութեան վրայ խօսելով, իր ընկերները արթնութեան կը հրաւիրէ։

Աւելի զարմանալին կայ։ Բարիզի «Ճառագայթ» անակընկալ կերպով յանկարծ լեզուն փոխած տեսակ մը նահանջ կ'ընէ։ Այս այն կարմիր Դաշնակցականը թերթն է որ կը հրատարակուի նչանաւոր Շաւարչ Միսաքեանի կողմէ և չարունակ Թուրքիոյ դէմ կը նետէր կը բռնէր։

Դիտե՞ք թէ ի՛նչ կ'ըսէ. «Սխալ է քնունած ուղղութիւնը։ Շատերնիս առանց չափ, վնասը հաչուելու, երեսակայութենչ տարուելով, Թուրքիոյ դէմ ամէն յարձակում կը գործենք, ինչ որ այսօր պարտաւոր կ'զանք խոստովանելու։

Կը յուսանք որ իրենց Եգիպտոսի օրկանը «Ուսաներ» ալ օրինակ առնելով իրենց պաշտօնակիցէն, ժամ առենչէն խելքը գլուխը կը հաւաքէ և այսպէս բնականոն կեանքը կը վերսառանայ։

Արդէն այս կուսակցութեան սկիզբէն ի վեր բսածը ի՞նչ էր. ո՞չ ապաքէն «Թուրքերու հետ ցվերջ պայքար»։ Ասոր ալ յարմարագոյն պատասխանը կ'ուտայ, Բարիզի ռամկավար թերթին մէջ երևցած արժէքաւոր յօդուած մը, որուն մէջ բսուած է. «Մէկուն հետ թշնամի կամ բարեկամ ըլլալու համար, անոր քով ոյժ մը պէտք է ըլլայ, հակառակ պարագային ապարդիւն կ'անցնի և վտանգաւոր կը դառնայ։ Մենք ներկայիս ոչ մէկ ուժ ունինք։Արդարև անցեալին մէջ ոյժ մը ունէինք, բայց ինչպէս «Ճառագ» ալ կը յայտարարէ, մենք այդ ուժը անմտութեամբ Թուրքիոյ դէմ կը նետէինք ամէն յարձակում որ ենթակայ ըլլար ընդդիմութեան։

Մինչեւ հիմա Լոնտոն կը բնակի եւ անգլիական, ամերիկեան ու եւրոպական գրական աչխարհի մէջ մեծ համբաւ կը վայելէ։

Այս ծանօթութիւնները չատ կարեւոր են, որովհետեւ ոչ միայն չեզոք եւ ռամկավար հայոց մեծամասնութիւնը, այլ եւ Դաշնակիներն իսկ այս անձին նրկատմամբ յարգանքի պակասութիւն ցոյց չեն տուած։

Եզրակացութիւն։ Ընդհանուր արթնութիւն կը տիրէ, ինչ որ կը նչանակէ թէ հայերը՝ եթէ ուշ ալ ըլլայ՝ ճշմարտութիւնը տեսնել սկսած են։

ԱՊՐԻԼ 24Ի ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱՇԻՐԷԻ ՄԷՋ

Այս տարի, նահատակց ցօր համագային հանգամանքով տօնուած է Դահիրէի մէջ, նախաձեռնութեամբ ազգային իչխանութեանց, մասնակցութեամբ բոլոր համայնքներու եւ հովանաւորութեամբ երեք յարանուանութեանց պետերու։ Անչտիր ժողովրդական բոլոր դասերու պատկանող հոծ բազմութիւն մը յեցուցած է «Փրենքանիա» թատրոնի ընդարձակ սրահը։

Բանախօսած են Գեր. Գուգուեան եպիսկոպոս (հայ կաթոլիկ), պրն. Վ. Զարդարեան (ռամկավարներու կողմէ). պրն. Ց. Թալէմճեարեան (ժողովրդական միութեան կողմէ), վ.եր. Հ. Համբարձումեան(հայ բողոքական),Ա. Գուլայեան (հնչակեանցներու կողմէ) եւ Պրն. Լ. Նազարեանց (Հ. Ց. Դաշնակցութեան կողմէ): Գեր. Մամբրէ Ծ. Վարդապետ, հանդէսի նախագահը.րած է փակման խօսքը։

Սրանք՝ բէ միութեան եւ համագործակցութեան այս գեղեցիկ օդին ընդհանրանար մեր բոլոր գաղութներուն մէջ եւ մեր բոլոր գործերու ընթացքին։

ՏԱՀՂԱՀԱՐ ՀԱՅՈՒՀԻՒ ՄԸ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԷՋ

Վենետիկ հրատարակուող իտալերէն թերթ մը թարգմանուած.—

Երկ իրիկուն Փօքթ Տէլլա Բալեայի վերեւ՝ գեղարուեստական ակումբի սրահին մէջ՝ տեղի ունեցաւ նախապես ծանուցուած երգեցողութեան եւ տաւիղի համերգ, «Պենեֆիքթօ Մարգիլլօ» Դուլ սեւրվաթուարի երկու լաւագոյն ասպետներուն կողմանէ բեմադրուած. մինչ Սըբասնօ Նիկթա Վօյճ Տէրրարի, իսկ երկրորդը տաս դերասի տաւղահար՝ Հէյկ Տէր Յակոբեանի (ժամկոցեան)։

Հէյկ Տէր Յակոբեան ասպետներ ընտանեաւոր վարպետուհի Մարի Զիգքերուի ամենախոսամոյնի յաջողութեանց ջիրացած է։ Թելազարկը ճկուն եւ էրնեյօ բլլալով հանգերձ՝ ինչ որ դժուարին է արտադրել տաւղի վրայ՝ ունի ճաեւ վարժ, սահուն եւ հանոյալի արհեստ մը՝ որով կը յաջողի դիւրաւ գերազանցել եւ յաղթել ամենամեծ դժուարութեանց. բաց ասոնի Տէր Յակոբեան ունի բնական նուրբ զգայնութիւն ինչպես նաեւ ամենափոքր արատայայտիչ գիտակցութիւն։

Ծ. Խ. .— Դերասի օրհորդը Հէյկեան Տէր Յակոբեան՝ Իտալիոյ Գօրպօլա քաղաքը հաստատուած բնիկ Մարաշցի բժիշկ Տօքթօր Տէր Յակոբեանի դուստրը՝ եւ Լաթամիոյ ծանօթ (դեղագործ) Ասամճաբոյժ Տ. Պետրոս Տէր Յակոբեանի եղբօրորդին է։

ՆՈՐԵԿ ԳԱՂՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հայասատանի աչխատանքի գործավար Վ. Խաչիկօղլեան, վերջերս, արհեստակցական Միութիւններու 7րդ համագումարին մէջ ճառ մը խօսելով, անդրադարձաւ ճաեւ այն հայ աչխատաւորներուն, որոնք դեռ նոր գաղթած են արտասահմանեն Հայասատան։

— Արտասահմանեն Հայասատան եկած են 3 500 հայ աչխատաւորներ, որոնց ընդունելութեան համար Աչխատանքի գործավարութիւնը մեծ աչխատանք է թափած, սակայն ատիկա բաւական չէ։ Գաղթեանի երկիրներու մէջ ապրած, այժմ Հայասատան գաղթած այդ հայ աչխատաւորներուն պետք է բացատրել մեր իրատկարգին պահանջները, անոնց մասին եւս գործադրել աչխատանքի խորհրդային օրենսդրութիւնը, ապահովել անոնց կեանքին անհրաժեշտութիւնները («Խ. Հ.», 24 Մարս)։

Պ. Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ՀՐԱԺԱՐԱԾ?

«Ճառագ»ի մէջ կը կարդանք.—

Կոպմենակի այբիւրէ մը կ'իմանանք թէ պրն. Գալուստ Կիւլպէնկեան հրաժարած է Բարեգործականի նախագահութենչեն, խորապես ազդուած՝ խորհրդահայ թերթերու յարձակումներէն։

Մինչեւ թերթին ապագրութիւնը՝ կարելի չեղաւ ստուգել մանրամասնութիւնները։

ՆԵՐԳԱՂԲԻ Գ. ԿԱՐԱԻԱՆԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒԸ ՄԵԿՆԱԾ Է ԲՒՐԷԱԷՆ

Աթենքէն կը գրեն 24 Ապրիլ թուակաւով.—

Հայասատան մեկնելիք գաղթականներ.— Սրտոդ կարաւանին օդեթնաւը այսօր կեսօրէն վերջր մեկնեցաւ Բիրէայի ճաեւահանգիստեն դէպի Սելանիկ։

Սրտոդ կարաւանով պիտի մեկնին 1, 500ի աւելի անձեր, որոնց 172ը Աթենքի եւ Բիրէայի գաղթականներէն ու մնացեալներ Սելանիկէն եւ Նոր Ճուճասատանի օրչանեներէն։

Այս տեղիներեր այսօր կեսօրէ առաջ մի առ մի եւ կարգ կանոնով մտան Շոգենեաւ ու տեղաւորուեցան։ Ազգաժողովի Նախնեեան Քոմիթէն այս անգամ ալ մեկնողներուն ճամբորդութեան պատարք հոգացած էր. մսի խորոված (խավուրմա) հաց, ձիթապտուղ, քէյ եւ այլն։ Հեյլէն եւ Միջազգային Կարմիր Խաչերն ալ տրամադրած էին վերարկու, հագուստ, ծածկոց եւ խտացուած կաթ տուփերով։

Հեյլէն կառավարութիւնը այս անգամ վարձած եւ տրամադրած էր կէյֆ Քօրսօ Իտրա օդանեաւը որ նախորդին պէս յարմար ու հանգստաւէտ օդանեաւ մըն է։

Շոգենեաւը վաղը, 23 Ապրիլ, իրիկուն դէմ կը հասնի Սելանիկ եւ անկէ երկուսրքի կամ երեքսրքի կ'ուղեւորի դէպի Գաթում։

Գրն. Շահվէրեան երկ ասկէ մեկնած էր Սելանիկ, անձամբ հսկելու համար գաղթականներու տեղաւորման եւ մեկնումին։

Չորրորդ կարաւանը, որ մեծ մասամբ դարձեալ Նոր Ճուճասատանի օրչանեներեն պիտի կազմուի եւ դարձեալ 1,500 հոգիէ պիտի բաղկանայ, Մայիսի վերջերը հագիւ կարելի պիտի ըլլայ ճամբայ հանել։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ապրիլ 11 | 24ի՝ սգաժողովին առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Միութիւնս օնորհակալութեամբ սացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

	Ս.Դ.
«Համազգայինի»ն	500
Հ. Ց. Դ. տեղական մարմնին	300
Խարբերդի Հայրենակց. Միութենեն	200
Կարինի » »	300
Գոլոսոյ եւ Շրջ. Հայր. Միութենեն	200
Ուրֆայի » » »	200

Նոյն առթիւ Միութեանս միջոցաւ եղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները ազգային ընդհանուր կրթական եւ բարեգործական հաստատութեանց։

Պրունզոլայի Հայր. Միութենեն 300 ս.դ.(*) Ազգ. Մետրոպոլիտ վարժարանին.

Ամերիկեան համալսարանի Հայ Ուսանողական Միութենեն 500 ս. դ. ազգ. Սահակեան վարժարանի.

Հայ Գեղ. Միութենեն 200 ս.դ. Մամբրէ թէյնի։

Սգաստնին ծաղկեպսակներ դրկած էին

Մալաթիոյ Կրթասիրացը

Հ. Մ. Ը. Մ.

Հայ Աչխատանքի միութիւնը

Հ. Ց. Դ. պատանեկան միութիւնը

Հայ Ուսուցչաց միութիւնը

Տիգրանակերտի հայր. միութիւնը

ՋԱՓ. ՈՐԲ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(*) սահալ խմբագրութենեն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԴԱՆԻԷԼ ՎԱՐՈՒԺԱՆ

ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾԵՐԸ

Նա իր ազնուապետական ու փարթամ լեզուի կողքին, որ կերևի հեթանոս երգերու դիւցազներգութիւններու մէջ ունի նաև գաւառական սուռիւններով և այդ մարդին մէջ ինքնատիպ ստեղծագործութիւններով էջեր, որոնք հիացմունք միայն կրնան առթել ընթերցողին։

Իսկ այն ինչ կը վերաբերի նկարագրելու և պատկերացնելու յատկութիւններուն, Վարուժանը կը մնայ անմրցելի մեր գրականութեան մէջ իր պատկերներու կենդանութիւններով, գունագեղութեամբ. բաւական է կարդալ իր Վենետիկի նկարագրութիւնը, որը որպէս նկարագրութեան էջեր, կրնայ մրցիլ և առանց վարանումի համեմատութեան դրուիլ եւրոպական մեծ արուեստագէտ գրողներու հետ, որոնք նկարագրած են Վենետիկը իր եզական բնութիւնով ու դիրքով։

Իր ԵՐԿԵՐԸ.— Իր առաջին քերթողագիրքը «Սարսուռներ» վերնագիրը կը կրէ. գրի առնուած է Մուրատ Ռաֆայէլեան վարժարանի մէջ, և որ իր մինչև այն դուրսի աչխարհէն սառացած տպաւորութիւններու պատկերաւոր և իրապաչիկ մէկ երգն է։ Այդ չրջանին Դանիէլ Վարուժան արդէն իսկ ծանօթ գրական կարևոր երկերու, «Սարսուռներու» մէջ իսկ ի յայտ կը քերէ ինքնուրոյն գիծ մը և բաւարար հասունութիւն։ Այդ երկերը թէև իր առաջին փորձերը գրականութեան մէջ, բայց արդէն իսկ նկատառելի տողեր են, որոնք իրենց մէջ կը յայտաբերեն յետագային Վարուժանի արտադրած լաւագոյն էջերուն ոգին ու արուեստը։ Իր առաջին երկէն իսկ նա ինքնատիպ է ու հարազատ։ «Սարսուռներով» նա կերգէ նաև հայրենի չրջապատը և պանդուխտներու կեանքն ու ապրումները։ Միչտ պատկերաւոր, միչտ հոգիով ու ներչնչումով լեցուն։ Անով նա իր տաղանդին տուրքը կը վճարէ իր հայրենի տան ու չրջապատին։

Վարուժանի երկրորդ գիրքն է «Ցեղին Սիրտը», ուր իրապէս պատկերացած է Վարուժանի հոգին, ու տաղանդր սքանչելի կերպով, զոյն դարձնելով հայ գրականութեան վերածնունդի սիներէն մկը։ Հոս արդէն բանաստեղծի չղացման միտքը, պատկերները ու արուեստը կը հասնին բարձր աստիճանի մը տեղ տալով ինքնուրոյն տաղանդ մը, թռիչքներով ու խոյանքներով գեղեցիկ ու հզօր։

Վարուժանէն առաջ ալ երգուած էր հայ հայրենիքը, մեր ցեղին ոգին ու ապրումները, բայց անոնք մնացած էին կարօտի ու սուգի սահմաններուն մէջ։ Հայ ժողովուրդը վերջին քառորդ դարուն մէջ դուրս եկաւ կարօտի ու սուգի սահմաններէն, և ատեղեց մարտնչողներու և զոհաբերողներու սերունդ մը, որոնց հոգին լեցուած էր ուժի և կորովի իաչալներով, ինչպէս նաև սարկական արցունքի տեղ զայրոյթով ու ցասումով. հայ կեանքը դուրս եկած էր կրաւորական դրութենչէն և մտած նոր գաղափարներու կըրկեսը։ Այդ նոր ոգին էր որ ատեղեց նաև մեր երկու մեծ երգիչները Սիամանթօն ու Վարուժանը, որպէսզի երգեն այդ այլափոխուած հոգիներու գեղեցկութիւնը և փառքը։ Ահա այս մարդին մէջ է որ Վարուժանը իր արուեստով ու գեղեցկութեամբ և ուժգնութեամբ հասաւ աննման բարձրութեան մը, երգելով մարտնչումները և անօրինակ զոհաբերութիւնները, այլ նաև մեր ցեղի գալոց օրերը, զանոնք կապելով անցեալի փառքերուն և գեղեցկութիւններուն հետ։ Վարուժանը կարելի է պատկերացնել գրական տիտան մը մեր մէջ, որ կոխած մեր դարաւոր ստրկութեան գլուխը հպարտ կեցուածքով ու թռիչքով, իր մէկ ձեռքը երկարացուցած է անցեալին ու իր փառքերուն, անոնց գեղեցկութեան ու հմայքին, իսկ միւս ձեռքը մարգարէի մը հանգոյն, դէպի գալիք օրերը, նոր արշալոյսները, որոնց կերտուելին մէջ ինք հաւատացած էր, որ մեծ դեր ունի կատարելիք։ Վարուժանը մեր ցեղի մեծագոյն հաւատաւորն էր ամէն բանէ առաջ, նոյնիսկ երբ կը նկարագրէ «ջարդի» և «դիակի սայլի» նման զարհուրելի պատկերները մեր կեանքին։

Վարդահեղ Գալուստին Արշալոյսի մը, Արշալոյսի մը, որուն հաւատացէք ինձ մայրեր, ես ոտնաձայնը կը լսեմ։

Իր իսկ բացատրութեամբ, նա ցեղին սիրտը յղացումը կը պատմէ այսպէս, ի տես հայ ժողովուրդի անօրինակ ատատպանքին ու խոյանքներու. ես խեղդեցի իմ մէջ իմ հոգու պահանջները և երգեցի ցեղիս հոգին ու սիրտը։ Եւ այս ինքնամոռացումը անչուշտ պիտի դնէր «ցեղին սիրտին» բովանդակութիւնը, որուն ամեն մէկ ատանաւորին մէջ հայ ժողովուրդի հոգին ու զգացումներն են որ կը ճախրին, ըսկսած ջարդէն մինչև հովիւը, կալօտի նամակը, ևայլ գոհարներ։ Ցեղին սիրտով Վարուժան իր հոգու, տաղանդի և արուեստի տուրքը վճարած է զինք ծնող ժողովուրդին։

Երրորդ գործն է «Հեթանոս Երգերը», որ կը ներկայանայ մեզ արուեստի կատարելութեամբ և լեցուն հմայքով։ Հոս Վարուժան մեծ իրապաչտն է մեր գրականութեան, «Հեթանոս Երգեր»ով Վարուժանը տուաւհայ միտքը և արբեւսեաը և գծեց նոր ուղի մը, որ անծանօթ էր մինչ այս։ «Հեթանոս Երգեր»ով Վարուժանը կը դարձնէ երեսը ներկայի տիրող քաղաքակրթութեան և բռնութեան կեղտերէն,— և կը փնտռէ հին օրերու ղեղեցկութիւնը, և հմայքը։ Անով մեր առջև կը փուէ մեր անցեալը իր հոգու և ապրումներու չքեղութիւնով։ Արուեստի բոլոր պահանջները հոն հասած են կատարելութեան, գնելով Վարուժանը մեր գրականութեան փառքի աթոռին վրայ։

Իր վերջին երգը ու գործը եղած է «Հաչին երգը»։ Հոս իրապէս կը գտնենք նոր Վարուժան մը, նոր չքեղութեամբ, փայլով ու աննման արուեստով։ «Հաչին Երգով նա կերգէ մեր հայրենի հողը և իր գեղեցիկ ու հզօր արարչագործութիւնը, ինչպէս նաև անոր գործակից ու անբաժան մչակն ու հողագործը, իր վճիտ ու պայծառ հոգիով։ Ան մարգարէական չունչով կը յայտնաբերէ հողին ու քրտինքին ներշրական ուժը և կատարած դերը ժողովուրդներուն և և մանաւանդ հայ հոգու վրայ։ Իրմէ առաջ ալ հողը և մչակը գրականութեան նիւթ դարձած է, մանաւանդ Խրիմեան հայրիկի կողմէ, մեր ժողովուրդը հողին կապելու և զայն իր էութեան մէկ մասը նկատելու ճիգով, բայց երբէք հայրենի հողն ու արտր այնչափ գեղեցկացած ու սրբացած չէր, որչափ Դանիէլ Վարուժանի գրիչով. Նա կըզգար այդ հողին հանելիք վերահաս վտանգը և հայ մչակին դիտապատ անկումը իր հողին վրայ։ Իր միւս երգերուն մէջ ալ Վարուժան սրտաճաք թոնով կուզէ բարձրացնել հայ հոգու մէջ ռազմական ոգին ու հին արիութիւնը, գանելով ու զգալով անչուշտ,որ հայ հանճարն ու իմացականութիւնը, հայ արուեստն ու գրականութիւնը միայն կրնայ անապատ մնալ սեփական ուժի պաչտպանութեան տակ։ Ուչ էր մնացած Վարուժանի մարգարէական երգերը հայ ժողովուրդը հոգիով զթելու և իր պաչտպանութեան մղելու։

Իր մարգարէութիւնը գոնէ այժմ պէտք է կատարէ մեր մէջ իր դերը հաժոգելու և գիտակցութեան բերելու նորագոյն սերունդը։ Թէ նա պէտք է սիրէ ու ոգեկոչէ մեր գեղարուեստն ու գրականութիւնը. ապա և միւս ձեռքին պէտք է բռնէ զանոնք պաչտպանելու համար անհրաժեչտ սեփական ուժի հանգանակը։ Հայ ժողովուրդը իր մէկ երկունքովը ծնեցաւ Վարուժանն ու Սիամանթօն. անկասկած նա պիտի ծնի նորը, կարևորը այն է որ նոր Վարուժանները չէյնան այն զարհուրելի ճակատագրով, որը վիճակուեցաւ անմահ Վարուժանին։

ՂԱԶԱՐ ՉԱՐՂԻ

(4)

(Վերջ)

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՎԵՐՋԱՑԱՆ

ԶԱԽԱԿՈՂՄԵԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԿՈՐՍՆՑՆԵՆ

Փարիզ— 1 Մայիս.— Ընտրութիւնները տեղի ունեցան խաղաղութեամբ: Հազմաթիւ ռուէարկողներ մասնակցեցան: Ամբոխը կը ծափահարէ դահլիճի անգամներէն Փարիզի երեսփոխան պ. պ. Ռոլէնն եւ Ռէյնօն որոնք վերընտրուած են: Կը ծափահարէ նաեւ խելահեղօրէն վարչապետ պրն. Թարտիէօն, որ ընտրուած է Պէլֆօրի մէջ 9817 ռուէարկողներու վրայ 5671 ձայնով: Պրն. Ռէյնալտ ընտրուած է ժիւրայի շրջանէն Պրն. Մանիէլ սպասած է 7180 ձայն բայց չէ յաջողած. իր հակառակորդներն են երկու արմատականներ, որոնցմէ իւրաքանչիւրը շահած է 6000 ձայն: Պրն. Պլում ընտրուեցաւ: Պրն. Ռընօսէլ կընտրուի Վարի շրջանէն:

Փարիզ 2 Մայիս.— Ժամը 4,45ին հետեւեալ արդիւնքները ծանօթ են. Ընտրուած են 3 Պահպանողականներ, 70 Հանրապետական, 30 Ձախակողմեան Հանրապետական, 23 Արմատական Հանրապետական, 50 Արմատական Ընկերվարական, 17 Հանր. Ընկերվարական, 41 Միացեալ Ընկերվարականներ, 1 Համայնավար:

Բախտաւորաբար նախորդ ընտրութիւններուն պահպանողականները կորսնցուցած են 1 աթոռ և Ձախ Հանրապետականները 8: Ասոր փոխարէն չահած են Հանրապետականները 2, Արմատական Հանրապետականները 2, Ընկերվարական Արմատականները 4, Հանրապետական Ընկերվարականներ 1 և Ընկերվարականներ 1:

ՁԱԲՈՆ ԿԸ ՔԱԼԷ ԴԷՊԻ ՌՈՒՍԻԱ

Պէռլին.— «Լօքալ Անձայկըր»ի Զինաստան զցնուող մասնաւոր թղթակիցը իր թերթին կը հեռագրէ թէ Խարպինի մօտ համախմբուած ճաբոնական զօրաբաժինը կը խլէ դէպի հիւսիս եւ դէպի հարաւ:

Թղթակիցը կ'աւելցնէ որ թէպէտեւ կ'ըսուի թէ այս շարժումները կը կատարուին ըմբոստները պատժելու նպատակաւ, սակայն այս շարժումները ռազմագիտական նշանակութիւն մ'ունին եւ կը կայանան դէպի Վլատիվոստոք կատարուած շարժման մը մէջ:

ՉԻՆ-ՁԱԲՈՆԱԿԱՆ ՎԷՃԸ

Ճաբոնական սպայակոյտի դէմ մանափորձ

Շանհայ.— Ճաբոնական սպայակոյտի դէմ գործուած մահափորձի մը հետեւանօք, ճաբոնական դեսպան Պ.Շիճիմիցու, զօրավարներ Շիրաքավա եւ Ուչյէտա, ծովակալ Նամուրա ծանր կերպով վիրաւորուեցան ռումբէ մը որը նետուեցաւ զինուորական տողանցքի մը ընթացքին:

Պ. Թարտիէօի հիւանդութիւնը, խորհրդակցութեան յետաձգումը եւ փոխանց. մամուլին մեկնաբանութիւնները

Բարիզ.— Դատելով այն մեկնաբանութիւններէն զոր կը հրատարակէ Քը ռանսական մամուլը սրտցաւ զրոյցները խորհրդակցութիւններուն յետաձգումին պատճառաւ, կը թուի թէ Քրանս. հանրային կարծիքը սփոփանքի հառաչով մը ստացաւ Պ. Թարտիէօի խորհրդաժողովին մասնակցելու անկարելիութեան մէջ գտնուելուն լուրը:

«Մաթէն», զոր օրինակ, որը կը փորձէ նուազագոյն աստիճանին իջեցնել խօսակցութիւններու կարեւորութիւնը, կը գրէ թէ չորս պետութեանց միջեւ սկսած խօսակցութեանց ծախողիլը պէտք չէ որ շատ լուրջ նկատուի: Վարչապետին հիւանդութիւնը՝ պէտք չէ որ որևէ ազդեցութիւն ընէ աշխարհի ճակատագրին վրայ եւ, ոչ մէկ պարագայի տակ, վտանգի տակ դնէ խաղաղութեան կազմակերպութեան գործը:

Ծանրախոհ եւ լաւատեղեակ անձերը, կը շարունակէ թերթը, մեծաւ մասամբ միածայն էին հաստատելու թէ կարճատեւ ժողով մը ոչ մէկ պարագայի տակ չպիտի կրնար յանգիլ շօշափելի արդիւնքներու: Խորհրդաժողովը ծաոայած պիտի ըլլայ միայն հանրային կարծիքը հանդարտեցնելու Միացեալ Նահանգներու, Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ մէջ:

Թերթը կը քննադատէ նաեւ Պ. Մաքտոնալտի կողմէ դէ. օրը խօսուած ճառը որը կը ներկայանայ ընդդէմ պատերազմի պարտուց հանդէպ Ամերիկայի բռնած ընթացքին եւ Լոնտոնի նաւային դաշնագրին ապահովութեան վերաբերեալ յօդուածին:

Թէ «Փուռնալ» եւ թէ «Մաթէն» կասկածի տակ կը դնեն ասերիկ. արտաքին գործոց նախարար Պ. Սթիմսընի անկեղծութիւնը որը իրականին մէջ փաւիքացաւ միայն յաջողութիւն մը ապահովել իրեն համար ի դէպս ամերիկեան նախագահական յառաջիկայ ընտրութեանց:

«Բրթի Բարիզիէն» կ'ըսէ թէ Պ. Թարտիէօի բացակայութեամբ առաջ եկած յուսաթեկութիւնը Պ.Պ.Սթիմսընի, Մաքտոնալտի եւ Պրիւնինկի մատնուած բոլոր յուսաթեկութեանց ամենախորունկն էր նկատելով որ անոնց երեքն ալ իրենց նպատակակէտ ունին անձնական յաջողութիւններ միայն եւ իրենց երկիրը պարապ ձեռքել ով չվերադառնալու մտահոգութիւնը ունին:

Բէրթինաբ «Էքզ տը Բարիզի մէջ անկեղծօրէն կ'ըսէ թէ Պ. Թարտիէօ բընաւ ցաւելու չէ իր հիւանդութեան որովհետեւ իրեն համար շատ քիչ շահեկան էր մասնակցիլ վիճաբանութեան մը ուր մեկուսացած վիճակի մէջ մնալու վրտանգին առջեւ կը գտնուէր:

Ճաբոնական սպայակոյտի դէմ գործուած մահափորձի հեղինակը ձերբակալուած

Շանհայ.— Երիտասարդ անուն 25 տարեկան Ռօրէացի մը ձերբակալուեցաւ որը մահափորձին հեղինակը ըլլալ կենթադրուի: Անոր բանտարկուեցաւ ճաբոնական ընդհ. բանակատեղիի մէջ:

Մահափորձը գործուեցաւ հազարաւոր ճաբոնցիներու կողմէ կայսեր ծննդեան տարեդարձը տօնուելու միջոցին: Ժողովուրդը հաւաքուած էր տեսնելու ժամը Ջօրավար Շիրաքավայի առջև 10,000 ճաբոնական զինուորներու տողանցք կատարելը:

Ռումբը նետուեցաւ զինուորներուն տողանցքէն յետոյ պաշտօնական անձնաւորութեանց նստած վայրին դէմ այն վայրկեանին որ Ճաբոնի ընդհ. հիւպատոսը կը պատրաստուէր խօսիլ հայրենասիրական ճառ մը: (Ռ. Գ.)

Պ. ՍԹԻՄՍԸՆ ԴԺԳՈՒՀ

Ժընէվ.— Լաւատեղեակ չրջանակներու նայելով, կատարուած բազմաթիւ խօսակցութիւններու ձախողութեան ժառնուիլը երթալով կաւելցնէ Պ. Սթիմսընի դժգոհութիւնը. սոյն դժգոհութիւնը նուազ կերպով ուղղուած է Ֆրանսայի դէմ քան թէ Անգլիոյ դէմ որը իր անձնական չահին պատճառաւ Պ.Սթիմսընը ժղց դէպի առաջ, ժառնելով զայն այսօրուան անելին: Ասկէ զատ, Մանսընը ժղց դէպի առաջ, ժառնելով զայն այսօրուան անելին: Ասկէ զատ, Մանսընը կերպով անհաճելի եղեր է Պ. Սթիմսընի համար:

ՎՐԴՈՎԻՉ ԼՈՒՐԵՐ

Պէռլին.— Բանուորական հաժայնավարականներէ ազնաիքաններու միջազգային հաժագումարին նախագահին կողմէ խօսուած ճառը խիստ կերպով կը մեկնուի Հաժագումարին եւ ժառնդութիւնը կը ներչնչէ Միացեալ Արևելքի կացութեան ժասին:

Նախագահը յայտնեց թէ պատերազմը վերահաս է Միացեալ Արևելքի մէջ և թէ միջազգային բանուորական ազնաիքաններու պարտականութիւնն է փութալ Սովիէթական Ռուսիոյ օգնութեան անոր կարելիութիւն տալու համար դիմագրաւել ժառնակայ յարձակողականը:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՆՉ ԿԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՐՑ

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԴԻՒՐՔԵՐՈՒ ՄԷՋ Պ.Պ. ԷՄԻԼ ԷՏՏԷ ԵՒ ՊԷՇԱՐԷ ԽՈՒՐԻ ՀԱԻԱՆԱԿԱՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ ՓՐԱՆՍԱՑԻ ԿԱՒՈՒՎԱՐՈՒԹԻՒՆ...

Լիբանանի հաճառապետութեան նախագահի ընտրութիւնը բոլորովին նոր փուլի մը մէջ մտած է: Շեյխ Մուհամէտ Ձիաոր սկսած է փոխել իր դիրքը եւ Շեյխ Պէտարէ Խուրիի թեկնածութեան համակերպելու ձեռնարկներ կրնէ, ցարդ, ինչպէս յայտնի է, Շեյխ Ձիաոր եւ իր կողմնակիցները շատ հակառակ էին Շեյխ Պէտարէ Խուրիին եւ համաձայնութեան եկած էին երկու գլխաւոր թեկնածուներ՝ Հապիպ Փաշա Սաաթի եւ պ. Էմիլ Էտէի հետ ձախողեցնելու համար Շեյխ Պէտարէի ընտրութիւնը:

Դրած էին որ Շեյխ Ձիաոր ամենաքուն հակառակորդն է պ. Էմիլ Էտէի, երկու հակառակորդներն ալ շատ լաւ գիտեն իրար եւ փոխադարձ զգացումներ կը տածեն իրար հանդէպ. անոնց միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը Շեյխ Պէտարէն ձախողեցնելու համար էր. ոչ Էմիլ Էտէն կուզեր Շեյխ Ձիաոր յաջողութիւնը եւ ոչ ալ այս վերջինը կուզեր Էմիլ Էտէի ընտրութիւնը: Նմանապէս պ. Էմիլ Էտէն վստահ էր որ Շեյխ Ձիաոր ընտրութիւնը աննեար է, ինչ ձեւով ալ ապահոված ըլլայ մեծամասնութիւն մը:

Վերջին սակայն, երբ Բարձր Քօմիսարութեան վերաբերմունքին մէջ փոփոխութիւն մը նշմարուեցաւ ի նպաստ պ. Էմիլ Էտէի, Շեյխ Ձիաոր իսկոյն փոխեց իր դիրքը եւ թեքեցաւ Շեյխ Պէտարէի կողմը, որուն ընտրութեան այնքան հակառակած էր նախապէս եւ տարաձայնութիւններ ունեցած Բ. Քօմիսարի հետ: Ու ջուրը իջնալ անմիջապէս նախկին համաձայնութիւնները երեք թեկնածուներու՝ Շեյխ Ձիաոր, Էմիլ Էտէի եւ Հապիպ փաշայի միջեւ: Ցարաբերութիւններ սկսան Շեյխ Պէտարէի եւ Շեյխ Ձիաոր միջեւ, որոնք, ցոյց իսկ, անցած հինգշաբթի օր, երեկոյեան միասեղ ցաղցի ժողով մը գումարած են Ձիւնիի մէջ, Շեյխ Նուհուն Խազիճի բնակարանը: Այս ցաղցի խորհրդակցութեան մասին թերթեր շատ հետաքրքրական լուրեր գրեցին եւ ադմուկներ հանեցին:

Ինչպէս կ'երեւի, բաղդը պարձակ Շեյխ Պէտարէ Խուրիի ի նպաստ դարձաւ: Թէպէտ շատ հաւանականութիւններ կը տեսնուին նաեւ պ. Էմիլ Էտէի ընտրութեան, սակայն մանրամասն հաշուարկութեան բուռն հակառակութիւններ մը ծագոգել կուտայ: Հարիւրաւոր հեռագիրներ հասած են Քարձր Քօմիսարին Փարիզէն եւ Լիբանանեան զաղթականներէն ի նպաստ պ. Էմիլ Էտէին: Նամանապէս պ. Էմիլ Էտէն վստահ էր որ Շեյխ Ձիաոր ընտրութիւնը աննեար է, ինչ ձեւով ալ ապահոված բլլայ մեծամասնութիւն մը:

Տեղական ժամուլն ալ թեկնածուներու պէս բազմաթիւ գոյն ու ձեւ փոխեց: Ներկուաճ հակառակորդ թերթեր Շեյխ Պէտարէի, ցայսօր կողմնապիր դարձած են եւ փոխադարձաբար: Այժմ բոլոր թերթերն ալ հետեւեալ երկու մասերու բաժնուած են. Շեյխ Պէտարէի թեկնածութիւնը պաշտպանողներ.— «Էլ Բասրա», Սահաֆի Թաիր», «Էլ Նիտա», «Էլ Թիեար», «Էլ Պարգ»: Պ. Էմիլ Էտէի թեկնածութիւնը պաշտպանողներ.— «Էլ Ահրար», «Էլ Տէպպուր», «Էլ Պայրագ», «լ'Օրիան», «Էլ Աէեար»:

Չեզոք կը մնան «Լիսան Էլ Հալ» եւ «Էլ Պէյտ» թերթերը: Ի հարկէ չէ կարելի վստահիլ այս դաւսաորումին ալ, վայր կրնան փոխուիլ նաեւ անոնք եւ բոլորովին հակառակ դիրք մը բռնել:

Ընտրութեան հինգ ժամնակը յայտնի չէ. սակայն ամէն պարագայի տակ մինչեւ ամսոյս 16 տեղի պիտի ունենայ, քանի որ սահմանադրութիւնը մինչեւ այդ թուականը կը սահմանէ նախագահի ընտրութեան համար:

Շաբաթ օր յամառ գրոյց մը շրջեցաւ հպատիս մէջ, որուն համաձայն իբր թէ Քարձր Քօմիսարութիւնը Ֆրանսացի կառավարիչ մը պիտի նշանակէ եղեր հանրապետին տեղ:

ՀԱԼԷՊԻ ՎԱՐՉԱԿԱԼՆԵՐՈՒ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԺՈՂՈՎԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԸ ՆԵՐԿԱՅ Կ'ԸԼԱՅ

Պէյրութի վարձակալներու պատուիրակ Շեյխ Էլ Մուզդրի Հալեպ ժամանումին առիթով, Հալեպի վարձակալները, պ. Քէբրաճ Խայաթի նախագահութեամբ բացատրիչ ժողով մը գումարած են ու ուսումնասիրած են երկու հարցերու մեռնեցումին եւ համերաշխութեան հիմերը: Պ.Մուզդրի իր խօսքերը վերջացուցած է հերթուածով մը:

Պր. Քէբրաճի ժողովը փակելով վստահեցուցեր է ներկաները որ Բ. Քօմիսարի պատուիրակ պ.Լավասըր կը հետաքրքրուի իրենց պահանջներով եւ խոստացած է հարթել վէճը Մուհարրեմեան առաջ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԲԱՐՁՐ ԳՕՄԻՍԷՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Անցած հինգշաբթի օր, Ընդհանուր Քարտուղար պ. Քէբրոճ նախագահութեան ներքեւ, Մեծ Սէրայի մէջ ժողով մը գումարուեցաւ որուն ներկայ գծուեցան Սիւրիոյ, Լիբանանի, Լաթաքիոյ եւ Ձէպել Տրուզի կառավարութեանց ներկայացուցիչները:

Պ. Քէբրօ, այս ժողովին ներկայացուցած Բ. Քօմիսարութեան 1932ի պիւճեճէ եւ յայտնեց որ 8,400,000 ոսկիի հասոյթ մը պիտի ունենան:

Ժողովը որոշեց այս հասոյթէն վճարել Օսմանեան պարտքերէն հովանաւորեալ երկիրներու վրայ դրուած բաժինին մասնաւճարը, յառաջիկայ Յունիս 13ին:

Ինչպէս յայտնի է, հովանաւորեալ երկիրներու կարգ մը հասոյթներ, ինչպէս մասնաւճար, Բօրի, առանձնաճարներ եւլն ուղղակի կը գանձուին Բ. Քօմիսարութեան կողմէ, եւ այդ գումարներու մէկ մասը յատկացուելէ վերջ Բ. Քօմիսարութեան ծախերուն մնացածը կը բաժնուի հովանաւորեալ երկիրներու կառավարութեանց:

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Դամասկոսի մէջ, անցած ուրբաթ գիշեր, օուկաներու մէջ եւ պատերու վրայ տեսնուած են համայնավարական թուղթիկներ: Ոստիկանութիւնը իսկոյն ինքնութեան ձեռնարկելով ձերբակալած է Համազասպ անուն հայ մը, որ թուղթիկը կը փակցներ բաղնիքի մը պատին վրայ:

ՀՐԷՇԱՅԻՆ ՈՁԻՐ ՄԸ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ ՁՈՀԸ 10 ՏԱՐԵԿԱՆ Ա.ՂՋԻԿ ՄԸՆ Է

Խտաս էլ Իսմայիլ անուն մարդ մը, Աֆէյր գիւղէն (Հալեպ) Էսմմելի ոճիր մը գործած է տասը տարու աղջկան մը վրայ:

Ան ծանօթ էր իր գիւղին մէջ իր չարագործութիւններով:

Անցեալներ ցանկաց իր եղբօր Իպրահիմի կինը: Այս վերջինը մերժեց իր տարոջը առաջարկը:

Իպրահիմ հիւանդանալով մեռաւ:

Կինը, նուիրեց գործաւ իր տարոջ ցանկութիւններուն եւ նոյնիսկ ամուսնութեան խնդրանքին առարկեց, մերժեց, ու նոր առաջարկ մը խոստանալու համար, համաձայնեցաւ ամուսնանալ հարեւան գիւղացի Սլէյմանին հետ:

Հակառակութեան եւ նախանձի պատճառով, խտաս որոշեց վրէժ լուծել:

Գնաց դրացի գիւղը ու նեռս մտաւ իր եղբօր կնոջ տունէն ներս: Ամուսիններ բացակայ էին: Կնոջ առաջին ամուսնէն աղջիկը առանձին էր:

Խտաս զայն առեւանգեց ու պահեց իր մօտ, մութ ախոռի մը մէջ: Ապէն օր կ'երթար անոր հոգ եւ անգթաբար զայն կը ծեծէր ու անօթի կը պահէր:

Մայրը, մեռնոգուած աղջկան անհետացման առիթով, Հալեպի վարձակալներ, պ. Քէբրաճ Խայաթի նախագահութեամբ բացատրիչ ժողով մը գումարած են ու ուսումնասիրած են երկու հարցերու մեռնեցումին եւ համերաշխութեան հիմերը: Պ.Մուզդրի իր խօսքերը վերջացուցած է հերթուածով մը:

Պր. Քէբրաճի ժողովը փակելով վստահեցուցեր է ներկաները որ Բ. Քօմիսարի պատուիրակ պ.Լավասըր կը հետաքրքրուի իրենց պահանջներով եւ խոստացած է հարթել վէճը Մուհարրեմեան առաջ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎ ՄԸ ԲԱՐՁՐ ԳՕՄԻՍԷՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Անցած հինգշաբթի օր, Ընդհանուր Քարտուղար պ. Քէբրոճ նախագահութեան ներքեւ, Մեծ Սէրայի մէջ ժողով մը գումարուեցաւ որուն ներկայ գծուեցան Սիւրիոյ, Լիբանանի, Լաթաքիոյ եւ Ձէպել Տրուզի կառավարութեանց ներկայացուցիչները:

Պ. Քէբրօ, այս ժողովին ներկայացուցած Բ. Քօմիսարութեան 1932ի պիւճեճէ եւ յայտնեց որ 8,400,000 ոսկիի հասոյթ մը պիտի ունենան:

Ժողովը որոշեց այս հասոյթէն վճարել Օսմանեան պարտքերէն հովանաւորեալ երկիրներու վրայ դրուած բաժինին մասնաւճարը, յառաջիկայ Յունիս 13ին:

Ինչպէս յայտնի է, հովանաւորեալ երկիրներու կարգ մը հասոյթներ, ինչպէս մասնաւճար, Բօրի, առանձնաճարներ եւլն ուղղակի կը գանձուին Բ. Քօմիսարութեան կողմէ, եւ այդ գումարներու մէկ մասը յատկացուելէ վերջ Բ. Քօմիսարութեան ծախերուն մնացածը կը բաժնուի հովանաւորեալ երկիրներու կառավարութեանց:

ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ

Դամասկոսի մէջ, անցած ուրբաթ գիշեր, օուկաներու մէջ եւ պատերու վրայ տեսնուած են համայնավարական թուղթիկներ: Ոստիկանութիւնը իսկոյն ինքնութեան ձեռնարկելով ձերբակալած է Համազասպ անուն հայ մը, որ թուղթիկը կը փակցներ բաղնիքի մը պատին վրայ:

ՀՐԷՇԱՅԻՆ ՈՁԻՐ ՄԸ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ ՁՈՀԸ 10 ՏԱՐԵԿԱՆ Ա.ՂՋԻԿ ՄԸՆ Է

Խտաս էլ Իսմայիլ անուն մարդ մը, Աֆէյր գիւղէն (Հալեպ) Էսմմելի ոճիր մը գործած է տասը տարու աղջկան մը վրայ:

Ան ծանօթ էր իր գիւղին մէջ իր չարագործութիւններով:

Անցեալներ ցանկաց իր եղբօր Իպրահիմի կինը: Այս վերջինը մերժեց իր տարոջը առաջարկը:

Իպրահիմ հիւանդանալով մեռաւ:

Կինը, նուիրեց գործաւ իր տարոջ ցանկութիւններուն եւ նոյնիսկ ամուսնութեան խնդրանքին առարկեց, մերժեց, ու նոր առաջարկ մը խոստանալու համար, համաձայնեցաւ ամուսնանալ հարեւան գիւղացի Սլէյմանին հետ:

Հակառակութեան եւ նախանձի պատճառով, խտաս որոշեց վրէժ լուծել:

Գնաց դրացի գիւղը ու նեռս մտաւ իր եղբօր կնոջ տունէն ներս: Ամուսիններ բացակայ էին: Կնոջ առաջին ամուսնէն աղջիկը առանձին էր:

Խտաս զայն առեւանգեց ու պահեց իր մօտ, մութ ախոռի մը մէջ: Ապէն օր կ'երթար անոր հոգ եւ անգթաբար զայն կը ծեծէր ու անօթի կը պահէր:

Մայրը, մեռնոգուած աղջկան անհետացման առիթով, Հալեպի վարձակալներ, պ. Քէբրաճ Խայաթի նախագահութեամբ բացատրիչ ժողով մը գումարած են ու ուսումնասիրած են երկու հարցերու մեռնեցումին եւ համերաշխութեան հիմերը: Պ.Մուզդրի իր խօսքերը վերջացուցած է հերթուածով մը:

Պր. Քէբրաճի ժողովը փակելով վստահեցուցեր է ներկաները որ Բ. Քօմիսարի պատուիրակ պ.Լավասըր կը հետաքրքրուի իրենց պահանջներով եւ խոստացած է հարթել վէճը Մուհարրեմեան առաջ:

ՄԻՍԵՐԸ ՊԻՏԻ ԱԺԱՆՆԱՆ

Իրագեղ դէպի Սիւրիա մեծաքանակ ոչխարի հօտեր սկսած են գալ: Միայն Ապրիլ ամսուան ընթացքին եկած է 31,000 ոչխար: Միւս կողմէ դեռ կը շարունակուին գալ նոր հօտեր:

Սակայն հակառակ այս իրականութեան, Պէյրութի մէջ դեռ միսերու գիները ոեւէ փոփոխութիւն չի կրեցին: Անցեալ տարի այս ժամանակ միսի ճիւկիւն 7 ս. դահեկան կ'արժէր, մինչդեռ հիմա 11ի կը ծախուի:

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՋՈՒՐԸ ՇԱՏ ՄԱՔՈՒՐ

Քաղաքապետութեան առողջապահական ճիւղր մասնաւոր ճնուիչներ մր կատարած է Պէյրութի ջուրի մթերանոցներուն մէջ եւ մասնագէտներու միջոցաւ լուծման ենթարկած ջուրը: Հաստատուած է որ շատ մաքուր է եւ անառապ:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ԱՐԿԱԾ

Քանի մր երիտասարդներ հիմնելանիւով Պէյրութէն Սայտա կերթան, երեկոյեան վերադառնալու համար: Վերադարձին, ճամբան, իննճաշարժի մը կը հանդիպին: Իննճաշարժը այնքան արագ կը խուր որ չի կրցաւ դանդաղեցնել իր վազքը եւ կոխկրտեց հիմնելանիւ ճնապարհին Բէտաս Տէրվիշ անուն երիտասարդը, որ արիւնլուայ գետին ինկաւ: Իննճաշարժի վարիչը առանց դադար շարունակեց իր ճամբան եւ անհետացաւ, իսկ երիտասարդին ընկերները, ուրիշ օթոի մը, մեջ դնելով իրենց վիրաւոր ընկերը կը փոխադրեն Պէյրութ, սակայն հազիւ հիւանդանոց հասած, երիտասարդը ատանդից իր հոգին:

Վարիչը ցարդ օձիքը ձեռք չէ տուած:

ՔԱՐԻՒՂԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԳՈՐԾԻ Կ'ՍԿՍԻ

Մուսուլի Քարիւղի Ընկերութիւնը, ինչպես գրած էինք, սկսած է հողերու գնումին: Քրիքօլիճ սկսելով ամբողջ ճամբու երկայնքին արդէն պէտ եղած տարածութիւններ գրաւած է: Կալուածատէրերը բազմաթիւ բողոքներ ներկայացուցած են կառավարութեան, պահանջելով որ աղտար գնահատութիւն մը կատարուի իրենց հողերու գնին համար:

ՊԷՏՔ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՔ

ՆՈՐ ԻՆՔՆՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՂԹԻՒՐԻ ՀԱՄԱՐ ՓՈՔՐ ՄԱՔՈՒՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ԱՐԱՄ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԻՆ

6 Նկար կարող էք ստանալ վճարելով մի միայն 25 Ղ. Ս.

Ամիւզէն կը գտնուի, Նահրի ճամբուն սկիզբը Սիդէմա Ամիւրի ճիշդ դիմաց

ՕԱԿԱՒԱՆ ՊԼԷՐՈՒԹԻ 2 ՄԱՅԻՍ 1932

	Ս. Փ.
Եգիպտ. բոլքարմ.	477
Անգլիկ. »	465
Տօլար »	126
Թրկական »	60
Պանճ Օթթօման	130
Իտալական Լիր 100	650
Ռուսական Տուխմի 100	90
Անգլ. ոսկի	605
Ֆրանս. »	482
Ցամաս. »	550
Արծաթ մեճիտ	29
Կրեդի Ցիոնս. Ա. Ցիֆ.	530
» » Բ. »	286
» » Փ. »	274

Մէճէրեան եղբարք Բիւ Ֆօս Թէլէֆօն՝ 5-19

Անդրիվոկասեան երեք տիրող ազգութիւնները եկան իրարու մօտ և կազմեցին Անդրկովկասեան Քօմիսարեաթը:

Նախ քան Հոկտեմբերեան Յեղափոխութիւնը բարդէն Հայերը գումարած էին (Թրքահայ և Ռուսահայ) իրենց առանձին առանձին համագումարները և ընտրած էին Ազգային Խորհուրդներ (Թրքահայերունը կը կոչուէր Արեւմտահայ Խորհուրդ), Վրացիները և Թաթարները ևս ունէին իրենց զեկավար մարմինները: Այս խորհուրդները պատրաստ ունէին ազգային ներքին խնդիրները լուծելու և յարաբերութեան մէջ մտնելու Առժամեայ կառավարութեան հետ: Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան անդրկովկասեան ազգերը պէտք ունէին կիսապետական կեանքի և գործունէութեան:

Այս կարիքի արդիւնքը եղաւ Անդրկովկասեան Քօմիսարեաթը և իր կողքին Սէյմը:

Բայց Ազգային խորհուրդներու մերձեցումը չէր որ ծնունդ առաւ այս օրգաններուն, այլ անդրկովկասեան քաղաքական հուսանքները:

Անդրկովկասեան Քօմիսարեաթի Սէյմի մէջ ներող հոսանքները եղան Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, վրաց Սոց. իսլ Դէմոկրատիան և Թաթարական Մուսավաթ ժողովակցութիւնը:

Այն ատեն տակաւին ռուսները կը պահէին իրենց դիրքը, Ռուսները անցան Քօմիսարեաթի մէջ ոչ իբրև հոսանքներու ներկայացուցիչներ, այլ իբրև ռուս ազգութեան:

Անդրկովկասը սկսաւ, ինչպէս ըսի, կիսպետական աշխատանքի:

Մենք հեռագրեցինք Անդրանիկին անյիշապէս մեկնիլ Թիֆլիս բայց ոչ մի լուր չստացուեցաւ:

Ձիս կանչեց իր ժօտ և խնդրեց, որ հեռագրով կանչեմ զինքը Թիֆլիս: Ես չկարցուցի արդիւնքը կոահելով աննպատակ պատասխան: Հեռագրեցի Անդրանիկին՝ անիկա եկաւ և մենք տեղեկացանք հիւպատոսի առաքելութեան արդիւնքը:

— Քերենսքին մերժեց գիս, սկսաւ պ. Սմիթ բացատրականէս հակառակ ըլլալով ազգային անկատ անկատ խմբերու կազմութեան, մանաւանդ Անդրկովկասի մէջ, իբրև ամենէն վտանգաւոր ծայրագաւառը: Բայց ես կրցի ուրիշ կերպ դարձնել խնդիրը, ըսելով որ հայկական այս զօրաբաժինը պիտի ըլլայ գուտ Թրքահայերէ, որոնք ռուսական կայսրութեան մէջ որևէ քաղաքական ժագրութիւն չունին: Քէրենսքին իր վերաբերմունքը փոխեց յետոյ իմ այս պատասխանը իր մերժումին: Իսկ դաշնակից զինուորական միսիան բոլորովին հաժաձայն է, որ կամաւորական խումբեր կազմուին կովկասեան ռազմաճակատի վրայ և այդ ժամին լսելէ յետոյ՝ հեռագրեցին իրենց պատկանեալ կառավարութեանց, ես ձգեցի և եկայ, որով հետև քաղաքական ուրիշ գործեր ստիպողաբար կը կանչէին գիս այստեղ, և ասոր համար իսկ ժամանակ չունեցայ կանգ առնելու Հիւս. Կովկաս և տեսնելու ձեզ, վերջացուց Պ. Սմիթ:

— Դուք որ ձգեցիք և եկաք, ո՞վ պիտի հետապնդէ այս խնդիրը, Պ. Սմիթ հարց առաւ Անդրանիկ տիւր և գրեթէ յուսահատ:

— Դաշնակից զինուորական կցորդները Քեթրոկրատի մէջ, պատասխանեց պ. հիւպատոսը: Բայց, ասելուց անկիւ, դուք պատրաստ եղէք դիմելու դէպի ճակատ որովհետեւ վերջի վերջոյ ռուսական բանակը պիտի դադրի բանակ ըլլալէ և ազգերը պիտի թողուին իրենց ճակատագրին: Քերենսքին ուզէ չուզէ

Բարիզ.— Իր բժիշկներուն խորհուրդին վրայ, Պ. Թարտիէօ դիտմամբ ուր ներկայ պիտի գտնուի Պ.Պ. Մաքտոնալտ, Սթիմսընի եւ Պրիւնինկի հետ ասոնք ունենալիք ժողովին: Անկիւ ընդհանուր պատրաստ:

ԸՍՄԷԹ ՓԱՇԱ ԻՆՉՈՒ ՆՈՍԿՈՒԱ ՄԵԿՆԵՑԱՒ

Թուրք թերթի մը բացատրութիւններ.—

Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ Մխլիսէթի մէջ Ըսմէթ փաշայի Ռուսիա ուղեւորութեան նուիրուած խմբագրականի մը մէջ կը գրէ.—

«Կասկած չկայ թէ մեծ պատուիրակութեան մը հետ Վարչապետ փաշային Մոսկուա ճամբորդութիւնը մեծ ուշադրութիւն եւ հետաքրքրութիւն պիտի առթէ երկրին ներսն ու դուրսը։

Այժմէն կ'ենթադրենք նաեւ որ, այս ճամբորդութիւնը իր բուն նպատակէն շեղելով այլազան գոյներ եւ ձեւեր պիտի ստանայ։ Դժբախտաբար քաղաքական խնդիրներու առթիւ միշտ չափազանցութիւններ կը կատարուին՝ մանաւանդ երբ խնդիրը Թուրքիոյ վերաբերի։ Ըսմէթ փաշայի այս ճամբորդութիւնը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ մէկ օրինակը այն բարեկամութեան, որ սկսաւ մեր ազգային պայքարին առաջին օրերուն։

Այս յարաբերութեանց առթիւ մանաւորաբար պէտք է քննել եւ հասկցողներուն բացատրել հետեւեալ հիմնական կէտը.

Թուրքիոյ բարեկամութիւն երբեմն կապ չունի երկու երկիրներու մէջ գոյութիւն ունեցող վարչաձեւերու տարբերութեան հետ։

Արդարեւ, Ռուսիոյ քաղաքական կրօնքը՝ համայնավարութիւնը պոլշեւիկութիւնն է, մինչդեռ Թուրքիա Թուրք ազգայնական պետութիւն մըն է։ Այս երկու վարչաձեւին միջեւ գոյութիւն ունեցող տարբերութիւնը բացայայտ է։

Դալով մեր գաղափարներուն եւ համոզումներուն, ստիպուած ենք զանոնք քննել բոլորովին տարբեր անկիւնէ մը՝ մեր երկրին պահանջներն ու պայմանները նկատի առնելով։

Այս քննութիւնը մեզի այն եզրակացութեան կը յանգեցնէ թէ համայնավար վարչաձեւը՝ ոեւէ օգուտ չպիտի գայ մեր երկրին եւ թէ Ռուսիոյ համար հաւանաբար օգտակար այդ սկզբունքները վնաս միայն պիտի պատճառեն Թուրքիոյ։

Այս պատճառով է, որ 15 տարիէ ի վեր շարունակուող Թուրք-Ռուս բարեկամութեան ընթացքին միշտ պահեցինք նոյն տեսակէտը։ Այս պատճառով է դարձեալ որ, միշտ լաւ աչքով նայեցանք սովիէթ ռուսիոյ վարչաձեւին, պայմանաւ որ մի միայն իր երկրին յատուկ ըլլայ։ Իսկ մեր երկրին մէջ միշտ օգտակար նկատեցինք ազգայնական ուղին։

Պ. ՔԱԹԱԼԱ Պ. ԹԱՐՏԻԷՕԻ ՓՈԽԱՆՈՐԴԱԲԱՐ ԿԸ ԿԱՐԴԱՑ ԱՆՈՐ ՁԱՌԸ

Գէնֆօռ.— Վարչապետութեան պետական քարտուղար պրն. Քաթալա կարդաց պրն. Թարտիէօի ճառը։

Պրն. Թարտիէօ կը յայտնէ, նախ, թէ Բարլամէնթական դահլիճի մը նախագահին առանձնայորհուն է պատասխանել իր կառավարութեան ենթարկուած յարձակումներուն, Անիկա կը պարզէ ձախակողմեաններուն Քաթէյլին ոչժիմին առկ գոյութիւն ունեցող էկոնոմական խնդիրը, որուն ընթացքին ֆրանսական դրամատան կողմէ պետութեան արուած աւանները գումարը 3 միլիառէն հասաւ 37 միլիառի։ Անիկա կը յարձակի ընկերվարական քաղաքականութեան դէմ և հարցուց կուղղէ թէ արդեօք արմատականները պիտի յարին ընկերվարականութեան կամ հակառակ կերվարականութեան, ան կընդգծէ թէ երկու անգամ, պատերազմէ ի վեր, արմատական-ընկերվարականները ընտրութեան ընկերվարականներու դէմ։ «Եթէ նկատի առնուի, ըսաւ նա, արմատական վարդապետութիւնը ըլլայ ներքին քաղաքականութեան մէջ ըլլայ արտաքին քաղաքականութեան մէջ, արմատական-ընկերվարականներ հեռու են ապօրինութեան եւ ժիլազգայնականութեան ձարդիկները ըլլալէ։»

Նախագահը կընդգծէ յետոյ թէ ֆրանկոյան, ամբողջ սխարհի նման, կանցնէ դժուարին շրջան մը։ Դուրսը, վերաքննութեան քաղաքականութիւն ըռուած քաղաքականութիւնէն առաջ եկած իրական բարոյական անկայունութիւնը ժահոգիչ կերպով ծանրացաւ ֆիրենց ծրագրին իրականացումը բռնութիւնէն և դաչինքներուն դժուարէն սպասող կուսակցութիւններուն ընտրական վերջին յաղթութիւններուն պատճառաւ։ «Չէաք է, ըսաւ նա, ամէն գնով արգիլել 1924ի սխալները։»

Գրն. Թարտիէօ կեզրակացնէ իր ճառը ըսելով թէ ընտրական տեսակէտով՝ կանոնը պէտք է լինի Քարթէլին դէմ։

Պ ՀԵՌԻՕԻ ՄԷԿ ՁԱՌԸ

Գուրկ.— Քաղաքական ճառի մը մէջ, Պրն. Հերիօ յայտարարեց ժամանակաւորաբար թէ արմատական-ընկերվարականներ պատրաստ են աչխատակցելու միջազգային արդար համաձայնութեան բայց որքան առեն որ խաղաղութիւնը ապահովուած չլինի իրաւարարութեան դրութեան գործադրութեամբ, իրենք պիտի հակեն այո կէտին մէջ Ֆրանսական «Ապահովութեան, իրաւարարութեան, եւ զինաթափութեան», բանաձեւին հաւատարիմ երկիրներուն պայպանութիւնը։

ԲՈՒՌՆ ԿՈՒԻՆԵՐ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՑ ՄԷՋ

Թոքիօ.— Նարպինէն ստացուած տեղեկագիր մը կը յայտնէ թէ 200 ըմբոստներ սպաննուած են և թէ զրահապատ կառախօսք մը, երկո Քնդանօթներ, եւալն գրաւուած են ճափոնական զօրամասի մը կողմէ, ամբողջ գիշեր մը տևող բուռն կուիւ մը ժղուելէ յետոյ Հէլէնի ժօտ որը գրաւուեցաւ ճափոնցիներու կողմէ։

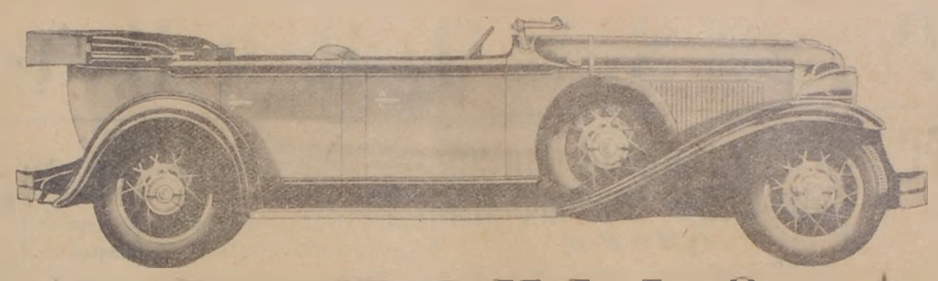

ԳՌԱՅՍԼԵՐ

աշխարհահռչակ իմիճաշարժճները որոնք 6-8 սիլինտր ուժ ունին,

ԱՄԵՆԱՏՈԿՈՒՆ ԵՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ՄԱՐՔԱՆԵՐՆ ԵՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎՐԱՑ ԵՒ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՆ ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ։

ԳՌԱՑՍԼԵՐ ինքնաշարժերու մասնաւոր յատկութիւններն են՝ ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ, ԴՆԴԵՑԿՈՒԹԻՒՆ, ՉԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԱՒԷՏՈՒԹԻՒՆ։

Վճարման դիւրութիւններ կը արուին.

ԳՌԱՑՍԼԵՐ ընտրու բոլոր կտորները պատրաստ կը գտնուին մեր վաճառատուներուն մէջ։

Լիբանանի, Սիւրիոյ և Իրադի ընդհանուր ներկայացուցչութիւն՝

NAAYEM MOTOR IMPORT Co. BEYROUTH B. P. 869, TÉL. 32—29

Հիւս. Սիւրիոյ ներկայացուցիչներ՝ Դ. և Մ. ԱԶԻՐԵԱՆ, B. P. 202, Հալէպ

Տ-ր. ՍՈԿՐԱՏ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

ՎԻՐՍԲՈՑԺ - ՍՏԱՍՆՍԲՈՑԺ

ՎԿԱՅԵԼ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՍԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Կընդունի ամէն օր բացի կիրակիէ՝ կէսօրէ առաջ 8—12 կէսօրէ վերջ 2-6

Հասցէ՝ Capucinներու եկեղեցիին կից Արդարութեան պալատին եռակ։

ՍՓԱՆՏԱՐՏ կոշիկներ ամէն տեսակ ամենախիտ, ամենափափուկ եւ ամենադիմացկուն կերպասներէ, ՆԱՋՋԱՐ։

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԷՐԿԷՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat Համալսարանի Interne եւ այժմ մասնագէտ ՍՍՍՆՍԳԷՏ բժիշկ Ծրագնական հիւանդանոցի ԱՉՔԻ, ԴԹի, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՒՐ հիւանդութիւններու բաժնին։

Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6

իր գրիճիին մէջ rue de Damas, No. 15

Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի թղթով։

Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանուն, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

ՏՕՔԹ. Գ. ՏԱՎՈՒՏԼԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Իր դարմանատուր հաստատած է, ՍՍՍՈՒՐ վողոց, Տօքթ. Նօզդաճեանի (ատամնաբոյժ) դարմանատան կից։

Ընդունելութեան ժամեր՝

կէսօրէ առաջ ժամը 8—12

» վերջ » 2—6

Կարի եւ Ձեւագիտութեան Դասընթացք

Տիկին ՄԱՌԻ ԵՐԱՄԵԱՆ

ՎԿԱՑԵԱԼ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ

ԲԱՐԻԶԷՆ ԵՒ ՎԱՇԻՆԿԹՕՆԷՆ

Կարի եւ ձեւագիտութեան մասնագիտուհի, Տիկին Մառի Երամեան կը վերադառնայ իր արհեստանոցը, Մեծ Սէրայի դիմացը Նո. 78 տան երկրորդ արկը։

Երեք ամսուան միջոցին կը սորվեցնէ ամենավերջին ճոռաձեւութեամբ, կար եւ ձեւագիտութիւն իր բոլոր բարդութիւններով եւ արդիական միջոցներով, Droit-fils մեթոտով։ Իր աշակերտուհիները կ'օժտեն Բարիզի աշխարհահռչակ Académie Daydou վկայականով։

ՓՍՍՏԱԲԱՆ

ԽՈՄԱՐՈՎ ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ

(Տօքթ. խռաւագիտութեան)

ԿՍՏԱՆՁՆԷ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԱՏԵՐ

Ընկերակցութեամբ հանրածանօթ փաստաբան ՄԷԹՐ ԱԶԻԶ ԷԼ ՀԱՇԷՄԻ

Դրասենեակը բաց է կէսօրէ առաջ 9—12 կէսօրէ վերջ 3—6

Rue Allenby, Immeuble NESSOULI ՀԵՌԱՀԱՅՆ 1—28

Տոկուն շինուած/ վայելուչ տեսք/ հնչուն եւ բնական ձայն

Ահա յատկանիշները

ՈՐՈՆՑՄԱՎ ԿԸ ՁԱՏՈՐՈՇՈՒԻՆ

ԱՓՕԼԼՕ ՓՕՆՕՆԵՐԸ

Հրապարակի վրայ գրանցուող բոլոր մարքանեքրու հետ կը մրցին Ապոլլօ փօնօները։ Մանաւանդ վերջին նոր մօտէլները, որոնք հասած են արդէն, անգերազանցելի են իրենց տոկունութեամբ, վայելչութեամբ և ժատչելի գիներով։

APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd

(of London)

ԱՓՕԼԼՕ ՓՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱՏԱՒՈՐԸ !!!

Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք

MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH

Փօրտաֆէ եւ Բօնօօլ ամէն ձեւի, ամվիճելի ռեակ եւ առաւելութիւններ գիւրամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն։

Ընդհ. ներկայացուցիչ՝ Սիւրիոյ, Պաղեստինի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ եթ. րոսի.— ԳՈՒՐԳԷՆ ՍԻՆԱՆԵԱՆ

KOURKEN SINANIAN, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

ՕՓԵՆ ԴՈՒՆ ՔԵԶԻ ԵՒ ԱՍՏՂԸ ՔՈՎ ՊԱՏԻ ՕՓԵՆ

ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱՍՏՂԸ

(L'ETOILE du FOYER)

Առեւտրական և երկրագործական ժողովրդային վարկի հաստատութիւն

Անանուն ընկերութիւն.— դրամագլուխ՝ 3,000,000 ֆրնք.

որ կրնայ 3.000,000,000 ֆրնք.ի բարձրացուիլ վարչական խորհուրդի պարզ որոշումով։

Գեղրոճատեղի.— 137 Boulevard Sebastopol - Paris

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Արեւելեան պետութեանց

Սավոյ Օթելի ետեւ՝ Պուրհ՝ Պէյրութ

ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

Ամանդի պարտևանագրութիւնի

ՕԺԻՏ

Զրաշխատրեալ տոկոս 6%։ Ասկէ զատ մասնակցութիւն ընկերութեան չահերուն։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՃԻՒՂ

ՎԱՐԿԵՐՈՒ ԲԱԺՈՒՄ

Կալուածի վրայ փոխառութիւնք՝

վճարելի 10—15—20 տարիէն. որոշուած պայմանաժամէն առաջ ուզողը կրնա՞ վճարել։

ԸՆՏԱՆԻՔԻՆ ԱՍՏՂԸ ընկերութիւնը ներկայիս 75,000է աւելի անդամ ունի։ Մինչև 1 Ապրիլ 1931 Ընտանիքին Աստղը 135 միլիոն փռնկ տուած է, գրաւով 500 միլիոնէ աւելի արժէք ունեցող անշարժ կալուածներու վրայ։

Սմեն բոլոր կցութիւն ուղղել՝ B.P. 821, Beyrouth

պիտի համաձայնի, որ գէթ զանազան ռուսական չահերու հետ կապուած ազգութիւններ ֆրանքի վրայ աւելցնեն որոշ կշիռք։ Մենք, այն ատեն, կ'ըսէինք որ մեր չահերը կը համապատասխանեն ռուսական չահերուն։ Իրականութեան մէջ ալ ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ Օսմանցիներու միջև դարաւոր աեւելութիւններով զինուած։

Գ. Սմբատ Քելագրեց ուժ ալ հայկական հրացանաձիգ գունդերուն, որոնց մէկ մասը արդէն կազմակերպուած էին։ Այո՛ այս հրացանաձիգ գնդերն էին որ փոխարինեցին հայ կամաւորական գնդերուն։ Թուով ամենաչատը կ'ըլլային 6000 զինուոր՝ կազմակերպուած այնպէս ինչպէս ռուսական բանակը առնասարակ, ո՛չ աւելի, ո՛չ նուազ։

Ուշ, ի՛նպէս տրուէր. երբ դաշալիքներ չէին հասաքուէր և նոր զինուրներ չէին աւելնար։ Համաձայնութիւնը այն էր, որ Հայերը պիտի յանային դասալիքներ հաւաքել և նոր ռուսահայ զինուորներ աւելցնել, բայց երկուքէն ո՛չ մէկը չյաջողեցաւ։

Կովկասեան ռուս զինուորական հրամանատարութիւնը Քրքահայ զինուորները դուրս կը հաներ հայկական հրացանաձիգ գնդերէն մէկ կողմէն, իսկ Փեթրոկրատի մէջ Քէրէնսկին կը մեղմացներ իր վճիռը երբ խօսք կ'ըլլար Քրքահայ զինուորներէն կազմել խումբեր միւս կողմէն։

Ահա հակադրութիւնը այն կեանքին որ ստիպուած էր քաչկռտել հայ ժողովուրդը խարդախ կայսրութեան մը և դինով ժողովուրդի մը միջեւ, պաչարուած սարսափելի թչնամիներով։

Մենք դուրս եկանք գլխիկոր։

Անդրանիկ առաջինը եղաւ խօսողը.

— Ռուսերը մեզ անդունդ պիտի ձգեն օր մը ա՛յ

ղայ, հառաչեց ինձ։

— Մեզ անդունդ չեն քչեր, իրենց հետ վար կը քաչեն մեզ ալ, պատասխանեցի ես։

Լռեցինք երկուքս ալ։ Ապա ես դարձեալ սկսայ.

— Ջօրավա՛ր, ես լաւ չհասկցայ. ի՞նչ ըսել կ'ուզէք պատրաստ ըլլալ դէպի ֆրոնդ դիմելու։ Կարծես մենք բանակ ունինք, որ ո և է ատեն կարող պիտի ըլլանք առաջնորդելու դէպի ճակատ։

Անդրանիկը ծիծաղեցաւ, և ըսաւ.

— Բոլորն ալ մօրս կողմը քաչեր են, հօրս կողմը քաչող չկայ։

Ըսել կ'ուզէր թէ բոլորն ալ յիմար են։

Մէկ երկու օրէն Անդրանիկ գարձեալ մեկնեցաւ դէպի հանքային ջուրերը, ամերիկեան հիւպատոսի այն խոստումին վրայ, որ նոր տեղեկութիւն մը առնելուն պիտի հեռագրէր։

Անդրանիկ մեկնեցաւ Հիւս. կովկաս գարձեալ, մինչև հոկտեմբերեան մեծ յեղաշրջումը։

Սարսափելի և ժահաբեր խորչակներ ինկած էին դէպի մեր ափերը։

Կը սպասէինք և պատրաստ էինք ամեն բան տեսնելու։

ԱՆԴՐԱ ՆԻԿ ՊԱՇԱՐՈՒԱԾ

Հոկտեմբերեան կարմիր Յեղափոխութիւնը ծայր տուաւ Փեթրոկրատի մէջ և սկսաւ տարածուիլ ռուսական լայնածաւալ կայսրութեան զանազան վայրերու մէջ։

Անդրկովկասը կտրուած ըլլալով այլ ևս կեդրոնական կառավարութենէն՝ ստիպուած էր ժառնել իր ժասին։